همشهری محله
مناطق ۱ ۲ ۳
پهنه شمالی
شهر تهران

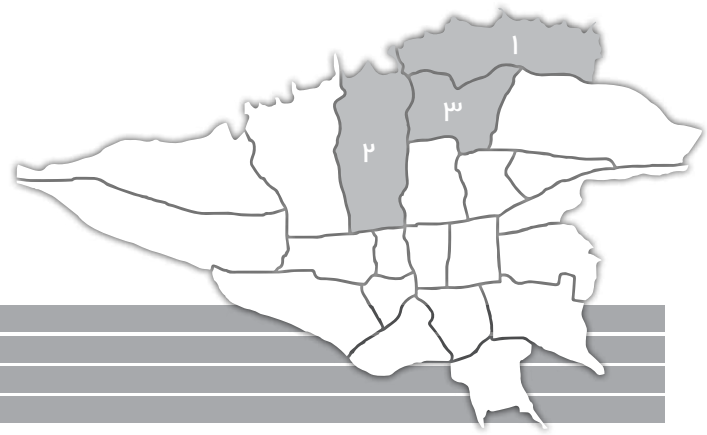

مروری بر سرگذشت ساختمان موقوفه احمد میرسپاسی
در میدان تجریش که روزگاری هتل بود

عمل به سنت وقف نام لیستر را زنده نگه داشت

عکس‌های قدیمی، راویان ساکت و خموش گذشته هستند؛ درست مثل یک عکس قدیمی از ساختمانی که در ضلع جنوب غربی میدان تجریش جا خوش کرده است.
صفحه ۱۲

شنبه
۳ مهر ۱۴۰۰
سال هفدهم/ شماره ۸۲۱
۱۶صفحه

«حجت کسری» مداح سرشناس و پیرغلام اهل بیت(ع)
در آستان امامزاده اسماعیل(ع) آرام گرفت

وداع با روضه‌خوان وقت‌شناس و آراسته شمیـــران

صفحه ۱۴

عکس: حامد عطایی

«سمیرا رکابدار» از مشقت‌های معلولیت و پا گذاشتن در راه آرزوها می‌گوید

نه مستحق ترحم هستیم نه بی‌عدالتی

می‌گوید: «گفتارم با ذهنم همراه نبود.» این، دقیق‌ترین توصیفی است که «سمیرا رکابدار» از بیماری خود دارد؛ بیماری که از بدو تولد با او همراه است.
صفحه ۵

گفت‌وگو با پژوهشگر فرهنگ‌ها و آیین‌های عزاداری در شهرهای مختلف

برآستان اشک

باورها و اشـــتراکات مذهبی در محله‌ها، مناطق و شهرهای مختلف سبب شده تا مراسم عزاداری‌ها در ایام محرم به شـــیوه‌ای یکسان برگزار شود. اما در عین شـــباهت‌های بسیاری که وجود دارد گاهی در برخی شهرها یا روستاها شاهد برگزاری مراسمی هستیم که قدمتی چندین ساله دارد.
صفحه ۷

با تبلیغات در همشهری محله
درست به هدف بزنید
۱۸۱۹
جهت کسب اطلاعات بیشتر و سفارش آگهی
با نزدیکترین دفتر قبول آگهی تماس بگیرید
شرح در صفحه ۳

یادداشت

کاظم داودی
معاون اجتماعی و فرهنگی شهردار منطقه ۲

آموزش‌های شهروندی زمینه‌ساز توسعه محله‌ها

آموزش در حوزه شـــهروندی سال‌هاســـت آغاز شـــده و با اســـتقبال خوب شـــهروندان همچنان ادامه دارد. آموزش شهروندی شامل فرصت‌های یادگیری رسمی و غیررسمی است که شـــهروندان را قادر به کســـب مهارت‌های مدنی و دانـــش از طریق تجربه می‌کند. مقوله شهروندی با حقوق انسانی در زندگی اجتماعی پیوند خورده و وظایف و مســـئولیت‌ها را بین افراد جامعه تعریف می‌کند که در نهایت امکان مشارکت افراد در فعل و انفعالات اجتماعی را فراهم می‌کند. به اعتقاد من توسعه باید دقیقاً در مرکز تمامی برنامه‌های آموزش شهروندی قرار گیرد. چون زیربنای توســـعه شهری و به دنبال آن توســـعه ملی در هریک از بخش‌های اجتماعـــی و فرهنگی، سیاســـی، اقتصادی و زیســـت‌محیطی اســـت. با تداوم فعالیت‌ها و برنامه‌هـــای آموزش‌های شـــهروندی می‌توان ضمـــن افزایش آگاهی شـــهروندان از فرهنگ شهرنشـــینی و رعایت قواعـــد رفتاری زندگی شهری شاهد کاهش هزینه‌های سنگین برای اداره شهر، محیط شهری و ساکنان شهر باشیم.

در این زمینه اداره آموزش‌های شهروندی در۶ ماهه نخست سال با وجود محدودیت‌های ناشی از ویروس کرونا، تعطیلی مدارس،سراهای محله و ســـایر مراکز با همکاری و مشـــارکت معاونت‌هـــای تخصصـــی، نواحـــی و محله‌ها، برنامه‌های متعددی را برگزار کرد. در توضیح برنامه‌ها هـــم برنامه‌هایی از جمله رویدادهای مشارکتی، برگزاری کارگاه و کلاس‌های آنلاین، تهیه، تولید و نشـــر ویدیو کلیپ‌های آموزشی در محورهای مختلف ورزشی، زیست‌محیطی و اخلاق شهروندی اجرا شده‌است. از مهم‌ترین اقدامات انجام شـــده در این حـــوزه برگزاری رویدادهـــای مشـــارکتی هم- ســـایه- هم با محوریت کاشـــت گل و گیاه، اجـــرای پروژه ارتقای فرهنگ آپارتمان‌نشـــینی با محوریت ســـاختمان بدون پســـماند در محله ایوانک و شهرک پردیسان، قدردانی از دوچرخه‌سواران شـــهری در روز جهانی دوچرخه‌سوار با حضور شـــهردار وقت تهران، اجرای برنامه عملیاتی محله دوســـتدار کـــودک با تعییـــن خیابان مناسب برای اجرای پهنه امن خانگی در محله شـــهرآرا، اجرا و تهیه اطلس شهری کودکان و نوجوانـــان را می‌توان نام بـــرد. اگر بخواهیم از آمـــار و ارقـــام هم یاد کنیـــم، می‌توانیم به برگزاری ۴۵کارگاه و کلاس آموزشـــی آنلاین و بهره‌منـــدی ۲۴۰ نفر ازشـــهروندان، اجرای برنامه هـــر محله یک گروه دوچرخه‌ســـوار با حضور ۱۱۴ نفر از شـــهروندان منطقه، تهیه و تدوین۱۲ ویدیوکلیپ و بروشورهای آموزشی و انتشار آن در بستر فضای مجازی با مشارکت محله‌هـــا در موضوعـــات مختلف مناســـبتی اســـتناد کنیم. برنامه‌های مناســـبتی از قبیل هفته بدون پلاســـتیک و اجـــرای برنامه ویژه روز جهانـــی مبارزه بـــا کار کودک با همکاری و استقبال شـــهروندان برگزار شد که از دیگر برنامه‌هـــای اجرایی آموزش شـــهروندی بود. امیدواریم آموزش‌های شـــهروندی با استقبال خوب شهروندان زمینه‌ساز توسعه فعالیت‌های شهروندی باشد.

تیتر یک

بهسازی پیاده‌راه‌ها و معابر در تکه دوم پایتخت

۲۷کیلومتر از معابر منطقه برای اجرای نهضت پیاده‌روسازی در منطقه۲ بهسازی می‌شود. «محمدرضا کرمی» معاون فنی و عمران شهردار منطقه با اعلام این خبر گفت: «همسو با سیاســـت‌های مدیریت شهری در مناسب‌سازی معابر و با هدف دستیابی به فضاهای دســـترس‌پذیر برای همه شـــهروندان به‌خصوص افراد توانیاب، ســـالمندان و کـــودکان، طـــرح۸۴ کیلومتر پیاده‌روسازی پیش‌بینی شد که از این مقـــدار ۲۷ کیلومتر آن در برنامه اجرایی قرار گرفته است.»

وی با بیان اینکه براســـاس مطالعات صورت گرفته ۱۰۶ محور برای اجرای طرح مناسب‌سازی شناسایی شده است افزود: «با هدف مناسب‌سازی معابر برای افراد توانیاب، اتصال ســـواره‌رو به پیاده‌رو، اجرای نوار بساولیی و ایجاد خط نابینایان با استفاده از سنگفرش با خط ویژه نابینایان انجام شد.»

معاون فنی و عمران شـــهردار منطقه گفـــت: «طـــرح پیاده‌روســـازی و دوچرخه‌ســـواری در بلوار دادمان حد فاصل بلوارپاک‌نژاد تا بلوار شـــریفی، بزرگراه جـــلال آل احمد حد فاصل اشـــرفی اصفهانی تا بزرگـــراه یادگار امام(ره)، بزرگـــراه چمران حد فاصل میـــدان توحید تا باقرخـــان، خیابان شـــهرآرا، بلوار مـــرزداران حدفاصل یادگار امام(ره) تا شیخ فضل الله، بلوار تیموری، خیابان حبیب الهی، خیابان ایران زمین حد فاصل میدان صنعت تا خوردین اجرا شده است.»

به گفته وی طرح پیاده‌روســـازی بقیه معابر شناســـایی شده نیز مطابق با برنامه زمانبندی اجرا می‌شود.

طرح حمایت از مدارس شمال تهران

۱۲۰ مدرسه شمال تهران در طرح حمایت از مدارس قرار گرفتند. اقدامات اجرایی این طرح شامل فعالیت‌های برنامه‌ای، تجهیزی و عمرانی است.

«ســـید عباس ســـجادی» معاون امـــور اجتماعی و فرهنگی شـــهردار منطقه یک اعلام کرد: «طرح حمایت از مدارس شمال تهران در ۳ بخش عمرانی، تجهیزی و برنامه‌ای در شـــروع سال تحصیلی با هدف ایجاد الگوی مدیریـــت واحد و عادلانه در حمایت از مدارس و ارتقای سطح خدمات آموزشـــی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی و بهداشـــتی به دانش‌آموزان انجام شـــد.» ســـجادی افزود: «رنگ‌آمیزی ۱۰ مدرسه و مرمت و نوسازی آسفالت و ایزوگام ۱۰ مدرسه دیگر انجام شد و در بیش از ۳۰ مدرسه نیز فعالیت‌های تجهیـــزی به انجام رســـید.»او تصریح کرد: «در فعالیت‌های برنامه‌ای کـــه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است قریب به ۸۰ مدرسه تحت پوشش قرار گرفت و اقداماتی مانند اهدای ماسک، برگزاری کارگاه آموزشـــی آنلاین، ضد عفونی کردن محیط مدارس، بازپیرایی محیط بیرونی مدارس و توزیع تولیدات آموزشی انحصاری در مدارس اجرا شد.»

تبدیل پناهگاه‌های دفاع‌مقدس به اماکن امن و اضطراری

طرح شناســـایی و احیای پناهگاه‌های دوران دفاع‌مقدس از ســـوی ستاد مدیریت بحران منطقه۲ اجرا می‌شود.

«فرزاد قهرمانی» دبیر ســـتاد بحران منطقه از ضرورت آمادگی در برابر حوادث غیرمترقبه گفت و افزود: «در راســـتای برنامه‌های ســـتاد مدیریت بحران مبنی بر شناســـایی و احیای پناهگاه‌های دفاع مقدس، این طرح با همکاری نواحی اجرا می‌شود.»

وی تقویت زیرســـاخت‌ها و مراکز امن اضطراری در محله‌هـــا را از جمله اهداف این طرح برشمرد و افزود: «پناهگاه‌های مدارس با هماهنگی اداره آموزش و پرورش پس از شناسایی، با اجرای طرح‌های عمرانی احیا و بهسازی می‌شود.»

بـــه گفته قهرمانی با اجرای این طرح پناهگاه‌های دفاع‌مقدس پس از بهســـازی به اماکن امن و اضطراری برای اســـتفاده در زمان وقوع بحران تبدیل می‌شود. دبیر ستاد بحران گفت: «شناسایی و طبقه‌بندی زیرساخت‌ها، مراکز و تأسیسات، تهیه بانک اطلاعات زیرساخت‌ها و تأسیسات منطقه از دیگر برنامه‌های در حال اجراست.»

سرعت در اجرای طرح تفصیلی

شهرداری منطقه یک با تغییر رویکرد سرمایه‌گذاری از بخش مســـکن به گردشـــگری و خدمـــات و جلب سرمایه‌گذاران به تقویت فضاهای تفرجگاهی و فرهنگی سعی کرده ساخت‌وسازها را در ریل طرح تفصیلی قرار دهد. «ســـید حمید موسوی» شـــهردار منطقه یک با حضور در بیست و یکمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت ســـاختمان با بیان این خبر گفت: «منطقه یک در سال بالـــغ بر یک میلیـــون و ۶۰۰ هزارمترمربع پروانه صادر می‌کرد که در سال ۱۳۹۹ این متراژ را به کمتر از ۶۰۰ هزارمترمربع رســـاند که این نشان می‌دهد در حوزه تغییر رویکرد سرمایه‌گذاری موفق عمل کرده است.» موسوی افزود: «در کنار کاهش متراژ صدور پروانه ساختمانی به توسعه فضاهای گردشگری، تفرجگاهی، ایمن‌سازی مسیرهای کوهنوردی، توسعه پایگاه‌های امداد و نجات و مراکز آتش‌نشانی، استفاده از فضای باغ‌ها برای کاربری‌های فرهنگی اقدام شد که امیدواریم در دوره‌های بعدی نیز این مسیر طی شود.»

چهره

توصیه دبیر آموزش و پرورش به والدین:

از همین امروز ناظر بر درس فرزندانتان باشید

«تا پیش از کرونـــا وظیفه تعلیم و تربیت فقـــط برعهده معلمان بود و والدین از راه دور نظاره‌گـــر بودند. اما با آمـــدن کرونا و تعطیلـــی مدارس متوجه شـــدند که امـــر تعلیم و تربیـــت بدون حمایت و نظارت آنها به‌طور قطع عملکرد ضعیفـــی خواهـــد داشـــت.» «هایـــده برادرقلعه» دبیر دبیرستان شهید صدوقی منطقه یک و طراح برتر سؤالات مطالعات اجتماعی با بیان ایـــن مطالب می‌افزاید: «برای اینکه دانش‌آموزان بتوانند در این دوران از نظام آموزشـــی بهره‌بیشـــتری ببرند لازم اســـت والدین در خانه شرایط کلاس درس را فراهـــم کننـــد. کلاس آنلاین رأس ساعت مقرر شروع می‌شود و خاتمـــه می‌یابد. فرزندانمان را قبل از آن بیـــدار کنیـــم، صبحانه بخورنـــد و برای شرکت در کلاس آنلاین آماده شوند.

بهتر اســـت اتاق یا گوشه‌ای از منزل را بـــه کلاس درس بچه‌ها اختصاص دهیم تـــا هر روز به‌صورت ثابت در آن محل در کلاس شرکت کنند. فضای خانه در زمان تشـــکیل کلاس درس به گونه‌ای باشـــد که حواس بچه‌ها پرت نشـــود و در عین حال به‌صورت نامحسوس بـــر درس بچه‌هـــا نظارت داشـــته باشـــند. بچه‌هـــا باید متوجه شـــوند که والدین چشم و گوش مدرســـه هستند و بین آنها و اولیای مدرســـه ارتباط تنگاتنگی هست و اولیـــا و معلمان همـــه در کنار هم و در شرایط جدیدی که ایجاد شده برای پیشرفت تحصیلی آنهـــا تـــلاش می‌کنند.»

میز خبر

کاشت ۶۰۰ درختچه در خیابان ولی‌عصر(عج)

۶۰۰ اصله درختچه یاس هلنـــدی و برگ بو با هدف بازپیرایی فضای سبز خیابان ولی‌عصر(عج) در این مسیر کاشته شد.

«مهدی هوشـــیار» معاون خدمات شـــهری و محیط‌زیســـت شـــهردار منطقه ۳ در این‌باره گفت: «با هدف ثبت جهانی خیابان ولی‌عصر(عج) از منظر بازپیرایی فضای سبز، این مسیر در حدفاصل بزرگراه شهید همت تا بوستان ملت، گلکاری و سبزپوش شد.» او افزود: «پروژه‌های پیاده‌روســـازی، فضای سبز و نصب شاخص‌های فرهنگی با همکاری و هماهنگی همه معاونت‌های اجرای شهرداری منطقه در ســـال ۱۴۰۰ با هدف ثبت جهانی خیابان ولی‌عصر(عج) در حدفاصل پارک وی تا بزرگراه شهید همت به انجام می‌رسد.»

هوشیار خیابان ولی‌عصر(عج) را نمونه‌ای بی‌نظیر در خاورمیانه برشـــمرد که باید نسبت به ساماندهی و حفظ آن کوشـــید. از شهریور سال ۱۳۹۶ تاکنون ۳هـــزار و ۵۰۰ اصله درخت چنار کهنســـال بـــا بن ۵۰ و قدمت بالای ۱۰ تا ۱۵ ســـال از نهالستان‌های اطراف اصفهان و مشـــهد به وسیله‌تریلی و به روش روت بال به تهران آورده شده‌اند. این تعداد درخت در ۴مرحله در خیابان ولی‌عصر(عج) کاشته شده‌است.

مزین شدن معابر و میادین منطقه به تصاویر شهدا

معابـــر و میادیـــن منطقه ۲ در آســـتانه گرامیداشـــت هفته دفاع‌مقدس به تصاویر شهدا مزین شد.

«جعفر میرزایی» معاون خدمات شهری و محیط‌زیست شهردار منطقه۲ گفت: «در آســـتانه گرامیداشـــت هفته دفاع‌مقدس و با هدف آشنایی نسل جوان با دستاوردهای ۸سال جنگ تحمیلی، المانی با شـــکل پلاک رزمندگان و مزین به تمثال شهید سردار ســـلیمانی در میدان تیموری نصب شـــد.» وی افزود: «همچنین المان‌ها و پرچم‌هایی با طرح دفاع‌مقدس و جمهوری اسلامی در میادین و تقاطع‌های پر تردد و عرشه پل‌های سوار رو نصب شد.» میرزایی ادامه داد: «فضاهای عمومی شـــهر زمینه رشد و تکامل جامعه است و اســـتفاده از این ظرفیت می‌تواند در توسعه پایدار فضای شهر، مؤثر و انتقال‌دهنده فرهنگ نیز باشد. بنابراین می‌توان با استفاده از این ظرفیت فرهنگ ایثار را در فضای شهر نشان داد.»

آمادگی برای مقابله با بحران در بیمارستان اختر

ستاد مدیریت بحران شهرداری منطقه یک از برگزاری مانور دور میـــزی با موضوع پناهگیری صحیح، تخلیه امن و اســـکان اضطراری در ساختمان بیمارستان اختر خبر دارد.

«کیوان فاتحی منش» دبیر ستاد مدیریت بحران شهرداری منطقه یک گفت: «با توجه به دســـتورالعمل ارســـالی از سوی ســـازمان مدیریت بحران شـــهر تهران درباره برگزاری مانور با موضـــوع بحران‌هـــای پیش‌بینی نشـــده، مانـــور دور میزی در بیمارســـتان اختر به‌صورت ویدئوکنفرانس برگزار شد. با توجه به ســـناریو از قبل تعیین شـــده، بر اثر زمین‌لرزه غریشـــتری قســـمت‌های مختلـــف بیمارســـتان، تخریب و پـــس از حادثه اقدامات اولیه از جمله اسکان موقت، تخلیه اضطراری و... انجام شـــد.» فاتحی‌منش افزود: «در پایان این مانور دور میزی قرار شـــد برای برگزاری مانور مشـــترک در این بیمارســـتان، هماهنگی و برنامه‌ریزی‌های لازم، انجام و پس از دریافت مجوز مانور عملیاتی برگزار شود.»

خبر

رقابت آتش‌نشانان کوچک

سازمان آتش‌نشـــانی و خدمات ایمنی به مناسبت ۷ مهر روز آتش‌نشان، مســـابقه فرهنگی اجتماعی در مناطق تهران برگزار می‌کند. این مســـابقات در سه رده ســـنی کودکان، نوجوانان، و جوانان و بزرگسالان برگزار می‌شود.

رده سنی کودکان با موضوعات ســـاخت کاردستی، نقاشی با موضوع ایمنی، ضبط و ارســـال ویدیو در قالب آموزشـــی و حفظ و اجرای شعرهای آتش‌نشـــانی در کلیپ‌های ضبط شده در این مسابقه شرکت می‌کنند.

رده ســـنی نوجوانـــان با ضبط کلیپ دابســـمش ســـرودهای آتش‌نشـــانی، و رده ســـنی بزرگســـالان و جوانان در رشته‌های داستان‌نویسی، ضبط ویدیو دابسمش، خاطره‌نویسی، دلنوشته و پادکست با موضوعات ایمنی و آتش‌نشانی در این مسابقات حضور پیدا می‌کنند.

آثار ارسالی از طریق شماره واتس آپی ۰۹۱۲۴۹۰۹۶۴۵ از ۲۹ شهریور تا ۱۵ مهر دریافت می‌شوند.

۱۶۰

جلد کتاب در حوزه کودک با هدف کمک به تحقق طرح محله دوستدار کودک به کتابخانه‌های عمومی شهرستان شمیرانات اهدا شد. به گفته فرخ غفارزاده، رئیس اداره آموزش‌های شهروندی منطقه یک از اقدامات اجرایی طرح محله دوستدار کودک تجهیز کتابخانه‌ها در حوزه کودک است.

۱۹۴۰۰

تن آسفالت برای بهسازی معابر و خیابان‌های منطقه یک استفاده شده‌است. بزرگراه‌های شهید آیت‌الله مدرس و شهید چمران و خیابان‌های لاله، آفریقا، معابر شهرک شهید محلاتی و خیابان ۳۵ متری افتخاری از جمله نقاط عبوری اصلی برای این منظور بوده است.

۱۲۰

مدرسه در منطقه یک در طرح حمایت از مدارس قرار گرفت. اقدامات اجرایی این طرح شامل فعالیت‌های برنامه‌ای، تجهیزی و عمرانی می‌شود.

۱۰

مدرسه منطقه یک در قالب طرح حمایت از مدارس، مرمت، نوسازی آسفالت و ایزوگام شد.

۳۰

مدرسه منطقه یک خدمات تجهیزی شامل توسعه امکانات ورزشی و بهداشتی و... دریافت کردند.

۸۰

مدرسه زیر پوشش فعالیت‌های برنامه‌ای از جمله اهدای ماسک، برگزاری کارگاه آموزشی آنلاین، ضدعفونی کردن محیط مدارس، بازپیرایی محیط بیرونی مدارس و توزیع تولیدات آموزشی انحصاری قرار گرفتند.

خبر ویژه

اجرای عملیات رسوب‌زدایی کانال‌ها و مسیل‌های منطقه ۳

کانال‌ها و مســـیل‌های شـــمال تهران در آستانه فصل پاییز و بارش‌های فصلی رسوب‌برداری شد.

انهـــار معابر اصلـــی، بزرگراهـــی و محلی کانال سرپوشـــیده و روباز و بسته شمال تهران و چندین کالـــورت عرضـــی بزرگراهی و چـــاه جذبی منطقه همزمان با اجرای طرح نگهداشت شهر و در آستانه بارش باران‌های پاییزی با هدف هدایت و جمع‌آوری آب‌های ســـطحی به‌صورت کامل لایروبی شـــد. او افزود: «رفتارهای نادرســـت بعضی از شـــهروندان، زباله‌های دســـتی و آب‌هایی که راهـــی برای عبور ندارند، آبگرفتگی معابر در شـــب‌ها و معضلات تردد در روزهای بارانی را به همـــراه دارد. رفع کامل این مشکلات جز با مشارکت خوب شهروندان امکان‌پذیر نیست.»

۵۳درصد از ساکنان شمیرانات واکسینه‌شدند

بیش از ۵۳درصد از ساکنان شمیرانات واکسینه شده‌اند و از این نظر شمیرانات جزو شهرستان‌های ممتاز در استان تهران است.

«ســـید مهدی ســـاداتی» فرماندار شـــمیرانات در ســـخنرانی پیـــش از خطبه‌هـــای نمـــاز جمعه لواســـان با بیان این خبر گفـــت: «اولویت اصلی ما در لواسان تســـریع واکسیناسیون اســـت. از مردم می‌خواهم طبق زمانبندی اعلام شـــده در ســـامانه واکسیناسیون به این مراکز مراجعه کنند.» ساداتی ضمن قدردانی از زحمات حجت‌الاســـلام لواسانی، امام‌جمعه سابق لواســـان خواستار بهره‌گیری بیش از پیش از ظرفیت‌های امام‌جمعه جدید لواســـانات، حجت‌الاســـلام ایمانی شد و گفت: «امیدواریم که با بهره‌گیری از تجربیات حجت‌الاســـلام ایمانی شاهد ارتقای فرهنگ عمومی در لواسانات باشیم.»

صلح را باید از کودکی آموخت

شهرداری منطقه یک همزمان با آغاز هفته دفاع مقدس، نمایشگاه بین‌المللی و مجازی صلح در قالب تصویرگری ویـــژه کودکان را برگـــزار می‌کند. این نمایشـــگاه با عنوان «صلح را باید از کودکی آموخت از ۳۰ شهریور تا ۱۶ مهرماه دایر است. برای تماشای این نمایشـــگاه که به‌صورت مجازی برگزار می‌شود می‌توانید به نشانی اینترنتی www.casi.ir مراجعه کنید.

استقبال از مهر

نشســـت شـــهردار ناحیـــه هفـــت با رؤســـای ایستگاه‌های مترو تجریش و صدر جهت هماهنگی برنامه‌های استقبال از مهر برگزار شد. «علی باقری» شهردار ناحیه ۷ منطقه یک گفت: «شستی با زمانی و رسولی رؤسای ایستگاه‌های مترو تجریش و صدر با هدف هماهنگی اجرای هرچه بهتر برنامه‌های طرح اســـتقبال از مهر برگزار مقرر شـــد نظافت و شست وشوی محوطه مترو صدر و تجریش و فضاسازی هر ۲ ایستگاه انجام شود. همچنین همزمان با بازگشایی مـــدارس حال و هوای ایســـتگاه‌های مترو با برپایی نمایشگاه عکس آماده می‌شود.

دبیر کانون جهاندیدگان قلهک از جریان زندگی در سالمندی می‌گوید

روزگار شهروندان سالخورده

مرضیه موسوی

۱۲ سال می‌گذرد از نخستین روزهایی که «زری میوه‌چی» فعالیت‌هایش را در سرای محله آغاز کرد. زمان زیادی نگذشت تا نام و آوازه فعالیت‌های او در حوزه‌های سالمندان، سلامت و محیط‌زیست به گوشه و کنار شهر تهران رسید و حلقه همراهانش هر روز گسترده‌تر از قبل شد. نخستین گروه کر زنان راتشکیل داد و اجراهای مختلفی در تالار وحدت و فرهنگسرای ارسباران برگزار کرد و بانوان بسیاری را از گوشه و کنار شهر به قلهک کشاند تا در این گروه فعالیت کنند. دبیر کانون دیابت سرای محله قلهک هم است و فعالیت‌های محیط‌زیستی از جمله آموزش و برگزاری همایش‌های مختلف را در کارنامه فعالیت‌های خود دارد.

احتمالاً گفت‌وگوهایش را در تلویزیون دیده باشید؛ صحبت‌هایی که درباره زندگی در دوره سالمندی و لزوم توجه به سلامت زنان دارد. یا شاید کلیپ‌ها و ویدیوهای مختلف از فعالیت‌های او و گروه کر معروفش در فضای مجازی به چشمتان خورده باشد. او بیش از ۱۲ سال است که فعالیت در سرای محله را شروع کرده. «آوای شهر امید» نام گروه کری است که او برای نخستین بار در تهران راه‌اندازی کرد تا آرامش و نشاط را مهمان خانه‌های زنان محله کند. می‌گوید: «ایده اولیه راه‌اندازی گروه ریشه در تجربه‌های کودکی من دارد. نخستین بار بود که می‌خواستیم برای زنان گروه کر اختصاصی تشکیل دهیم. برای دریافت مجوزها کفش آهنین به پا کردم. موضوع را با اداره سلامت شهرداری منطقه در میان گذاشتم. معتقد بودم شرکت در گروه کر روحیه زنان سالمند را از این‌رو به آن رو می‌کند و انرژی زیادی به آنها می‌بخشد. به هر زحمتی بود با دریافت مجوزها گروه را با کمتر از ۲۰ نفر از زنان راه انداختیم.»

۴ اجرا در فرهنگسرای ارسباران و یک اجرا در تالار وحدت نتیجه زحمات این گروه را نشان داده بود. زمان زیادی از تشکیل گروه نگذشته بود که کم‌کم بر شمار اعضای آن اضافه شد و تا قبل از کرونا تعداد اعضای این گروه به بیش از ۲۰۰ نفر هم رسید. میوه‌چی می‌گوید: «من هرجا که برای دریافت مجوز و مجاب کردن مسئولان برای تشکیل این گروه رفتم گفتم که تأثیر تشکیل این گروه را نه فقط در زندگی زنان عضو گروه، بلکه در زندگی خانواده و نزدیکانشان هم می‌توان دید. هر عضو این گروه را باید در ۱۰ ضرب کرد تا متوجه شمار افراد اثرپذیر آن شد. هرکدام از این زنان همسر و فرزند و نوه‌هایی دارند که روحیه شاد و سالم اعضای گروه به آنها هم انرژی و احساس سلامت می‌دهد.»

کرونا و سالمندان

کرونا زندگی سالمندان را بیش از هر زمان دیگری تحت تأثیر قرار داده است. با شیوع کرونا دوره‌ها و کلاس‌های آموزشی و برنامه‌های مختلف کانون جهاندیدگان لغو شد و برنامه‌های مختلف فضای مجازی جای آن را گرفت. با این حال باز هم میوه‌چی بیکار ننشست. او می‌گوید: «به دلیل ریسک بالایی که حضور در جمع‌های عمومی برای سالمندان در دوره کرونا دارد، دورهمی‌ها و برنامه‌های مختلف ما لغو شد. طی این مدت و نبود جلسات حضوری روزی نیست که پیام و تماس تلفنی راجع به افسردگی و حال روحی آشفته نداشته باشیم. موضوعی که همه این زن‌ها به آن اشاره می‌کنند این است که شرکت در کلاس‌ها و برنامه‌های مشارکتی آنان را از افسردگی دور می‌کند.»

بهترین خاطرات فعالیتش در سرای محله به روزهایی برمی‌گردد که حال افسردگی بانوان سالمند شهر جای خود را به خوشحالی می‌داد: «در میان افراد سالمندی که در گروه کر یا برنامه‌های دیگر سرای محله شرکت می‌کنند، افرادی با بیماری‌های مختلف مانند ام.اس و سرطان هم حضور دارند. خانواده این افراد همواره از بهتر شدن سالمندانشان طی زمان حضور در کلاس‌ها می‌گویند. ما عضوی داشتیم که روز اول با ویلچر حرکت می‌کرد اما بعد از مدتی آنقدر روحیه خوبی به دست آورده بود که عصا و واکر را جایگزین ویلچر کرد و بعد هم بدون هیچ کمکی روی پای خود به کلاس‌ها آمد.»

انگیزه‌ای برای زندگی شاد

جلسات حضوری گروه کر آوای شهر امید و دیگر فعالیت‌های سالمندان در سرای محله از زمانشیوع کرونا تعطیل شد. با این حال با پیگیری اعضای گروه‌ها، جلسات مجازی در حال برگزاری است. اعضای گروه‌مشغول تمرین برای ضبط کلیپی تلویزیونی هستند. میوه‌چی می‌گوید: «فعالیت‌های ما بعد از کرونا به سمت فضای مجازی کشیده شد. همین گردهمایی کوچک هم برای اعضا بسیار مهم است و در آن شرکت می‌کنند.» او از دسترسی راحت سرای محله قلهک می‌گوید که سالمندان از هر نقطه شهر می‌توانند با وسایل نقلیه عمومی یا خودرو شخصی به این محله برسند: «من فکر می‌کنم اگر فردی اراده و انگیزه کافی برای انجام‌کاری داشته باشد حتی با وجود شیب زیاد معابر پهنه شمال می‌تواند خود را به مکان و برنامه مورد نظر برساند.»

جلسات کانون دیابت را با حضور سالمندان اداره می‌کند و برنامه‌های تغذیه و ورزش را به کمک کارشناسان برای آنها تنظیم می‌کند. دستی در فعالیت‌های محیط‌زیستی دارد و از برگزاری همایش‌های روز هوای پاک تا آموزش تفکیک زباله از مبدأ را پیگیری می‌کند.

میوه‌چی یکی از فعال‌ترین ساکنان منطقه ۳ که هفتادمین سال زندگی‌اش را سپری می‌کند می‌گوید: «همه افراد به‌خصوص سالمندان به با هم بودن نیاز دارند. دوری از احساس تنهایی آنها را توانمند می‌کند و انگیزه بهتر و بیشتری برای زندگی پیدا می‌کنند. این دور هم بودن در کانون‌های سالمندان یا برنامه‌های مختلف سرای محله بهانه‌های مختلفی دارد. هرکدام از افراد هر هنر و مهارتی دارند به دیگران هم آموزش می‌دهند. زندگی پویایی برای خود می‌سازند و با این تفکر که سالمندی دوره خانه‌نشینی است مبارزه می‌کنند.»

> کرونا زندگی سالمندان را بیش از هر زمان دیگری تحت تأثیر قرار داده است. با شیوع کرونا دوره‌ها و کلاس‌های آموزشی و برنامه‌های مختلف کانون جهاندیدگان لغو شد و برنامه‌های مختلف فضای مجازی جای آن را گرفت

«سمیرا رکابدار» از مشقت‌های معلولیت و پا گذاشتن در راه آرزوها می‌گوید

نه مستحق ترحم هستیم نه بی‌عدالتی

مرضیه موسوی

می‌گوید: «گفتارم با ذهنم همراه نبود.» این، دقیق‌ترین توصیفی است که «سمیرا رکابدار» از بیماری خود دارد؛ بیماری که از بدو تولد با او همراه است. با دستانی که کنترلشان چندان ساده نیست دکمه ویلچر برقی را فشار می‌دهد و به طرف اتاقش در مرکز شبانه‌روزی نگهداری از معلولان «باغ فرشته» راهی می‌شود؛ اتاقی با کتابخانه‌ای کوچک که روزهای سمیرا در این مرکز را روشن می‌کند. به سختی حرف می‌زند و همه ۴ دهه زندگی‌اش را روی ویلچر گذرانده. این روزها که چهارمین کتاب شعرش به چاپ سوم رسیده بیش از هر زمان دیگری به روزهایی که از سر گذرانده است فکر می‌کند. سمیرا که نام مستعار «باران» را پای اشعارش می‌توان دید به فکر چاپ چهارمین کتاب اشعارش است. او می‌داند به‌عنوان یک فرد مبتلا به سی‌پی یا فلج مغزی، روزهای پرفراز و نشیبی برای رسیدن به قله‌های آرزو در پیش دارد.

۹ ساله بود که خانه را به مقصد زندگی در مرکز بهزیستی که مخصوص نگهداری از افراد دارای معلولیت بود ترک کرد؛ البته نه به خواسته خودش. درگیری با فلج مغزی مانعی بود که برای انجام هرکاری پیش رویش سبز می‌شد. اما مهم‌ترین مانعی که پیش رو خود می‌دید، درک نشدن بود. البته با کلمه‌هایی که با سختی ادا می‌شود به راحتی قابل تشخیص است می‌گوید: «من مدرک سیکل دارم. به دلیل مشکلی که داشتم در امتحان‌ها یک منشی باید پاسخ سؤالات را برای من می‌نوشت. من به‌صورت غیرحضوری و به سختی درس می‌خواندم. یک روز موقع امتحان متوجه شدم منشی بدون توجه به چیزی که من می‌گویم، از سرترحم، خودش جواب سؤالات را می‌نویسد تا من نمره قبولی را بگیرم. از این موضوع خیلی ناراحت شدم. من زحمت می‌کشیدم و درس می‌خواندم. اما این محبت بیجا زحمات مرا نادیده می‌گرفت. من نمره‌ای را می‌گرفتم که متعلق به من نبود. گرچه که در حد توانم به این سؤالات پاسخ می‌دادم. این موضوع باعث شد تحصیل را کنار بگذارم.»

آشنایی که مسیر زندگی‌ام را تغییر داد

آشنایی با دوستی که به مرکز شبانه‌روزی باغ فرشته، یعنی خانه سمیرا رفت‌وآمد داشت نقطه عطفی در زندگی او شد؛ از کشف استعدادش در شعر گفتن تا شروع عمل‌های جراحی سنگین و بهتر شدن شرایط جسمی او. سمیرا می‌گوید: «سرعت ذهن و حرف زدن من با هم هماهنگ نبود. به همین دلیل در ارتباط برقرار کردن با دیگران دچار مشکل می‌شدم. شعر می‌گفتم اما نمی‌توانستم آن را جایی بنویسم و به فراموشی سپرده می‌شد. تا اینکه آشنایی با یکی از خانواده‌های خیّرانی که به این مرکز رفت‌وآمد داشتند باعث شد مسیر تازه‌ای در زندگی من پیدا شود.»

درست در اوج افسردگی و سر و کله زدن با اسپاسمی که درد کشنده گردن را به او تحمیل می‌کرد، دوست پزشک و حمایتگر او را به پزشک متخصص معرفی کرد و ماجرای جراحی به میان آمد؛ عملی که گرچه بسیار سخت و سنگین بود اما بعد از گذراندن دوره نقاهت نه تنها درد او را کمتر کرد بلکه حرکات دست و عضلات او را بهتر کرد و حرف زدن برایش راحت‌تر شد. همان سال بود که نخستین کتاب شعرش به چاپ رسید: «هدتی بود که به درخواست دوستان حامی‌ام، اشعارم را می‌نوشتم. تا اینکه به من گفتند می‌خواهند کتاب شعر مرا چاپ کنند. باورم نمی‌شد. اما در این راه خیلی به من کمک کردند. نخستین کتاب شعرم با نام مجال حضور به چاپ رسید.»

«پنجره امید»، «عصر کوچه‌های بی‌پایان» و «دیوارهای عادت» نام ۳کتاب شعر بعدی اوست که در این سال‌ها به چاپ رسیده. چاپ سوم کتاب دیوارهای عادت به تازگی منتشر شده و سمیرا در فکر انتشار چهارمین کتاب شعرش است.

> یک فرد معلول نه مستحق‌ترحم است و نه مستحق بی‌عدالتی. فقط کافی است با او هم مثل دیگر افراد این شهر رفتار کنیم. مهم این است که تفاوت‌ها را ببینیم و آنها را بپذیریم

مثل همه با ما رفتار کنید

«درد تنهایی برای یک معلول از درد معلولیت سخت‌تر است.» این را می‌گوید و به همه بی‌مهری‌هایی اشاره می‌کند که در این سال‌های عمر با زندگی‌اش گره خورده. با اینکه اغلب خیابان‌ها و پیاده‌روهای شهر برای تردد با ویلچر مناسب نیستند، خود را به زحمت به کتابفروشی‌های شهر می‌رساند تا به دنیای کتاب‌های تازه منتشر شده سرک بکشد. با حتی وقتی برای فروش کتاب‌هایش سراغ کتابفروشی‌ها می‌رفت و آنها حاضر به پذیرفتن کتابش در قفسه‌های کتابفروشی خود نمی‌شدند: «کی کتاب یک شاعر معلول را می‌خواهد؟»

شعرهای هنوز چاپ نشده‌اش را با سخاوت نشان می‌دهد که به کمک دوستانش روی کاغذ نوشته شده است. از درک نشدن دنیایی که در آن زندگی می‌کند غمگین است. این را می‌توان در شعرهایش به روشنی دید. سمیرا می‌گوید: «یک فرد معلول نه مستحق‌ترحم است و نه مستحق بی‌عدالتی. فقط کافی است با او هم مثل دیگر افراد این شهر رفتار کنیم. مهم این است که تفاوت‌ها را ببینیم و آنها را بپذیریم. این‌طوری بقیه مشکلات حل می‌شود. اما سال‌هاست که در شهر تردد می‌کنم و چنین چیزی را در فرهنگ شهر نمی‌بینم. نمی‌توانید تصور کنید نگاه زوجی که باترحم از کنارت رد می‌شوند، فردی که با دیدن ویلچر نچ نچ می‌کند و سر تکان می‌دهد یا کسی که با دیدن یک معلول فلج مغزی می‌ترسد و خود را کنار می‌کشد چقدر آزاردهنده است.»

خوب می‌شنیدم

سمیرا رکابدار می‌گوید شیفته اشعار نیماست و حسین منزوی و حافظ و مولانا. دستی در نقاشی هم دارد و ۱۰ سال پیش در جشنواره ملی نوجوانان از دست رئیس‌جمهور وقت لوح تقدیر و جایزه جوان نخبه را گرفته. سمیرا شاعر شعرهای روان و ساده با کلمه‌هایی جادویی است. با ورق زدن کتاب اشعارش می‌توان با دایره وسیع واژگانش آشنا شد. او تأکید می‌کند که «من تا قبل از عمل جراحی نمی‌توانستم به خوبی حرف بزنم و حرف‌هایم چندان مفهوم نبود. چیزی کهباعث آسیب دیدن افرادی با شرایط من می‌شود این است که اطرافیان تصور می‌کنند ما متوجه چیزی نیستیم. درحالی که ما همه چیز را خوب درک می‌کنیم. من گرچه در بیان حرف‌هایم مشکل داشتم اما همه چیز را خوب می‌شنیدم و با دقت به ذهن می‌سپردم. این، کلمات و دایره واژگان هم حاصل این تجربه است.»

بالاتر از خطر

گپی با قهرمانان ایستگاه آتش‌نشانی پل مدیریت، قدیمی‌ترین ایستگاه منطقه ۲

مرضیه موسوی

حیاط ایستگاه آتش‌نشانی پل مدیریت درست کنار خودروهای پارک شده و وسایل و تجهیزات آماده‌باش به چشم می‌آید. تعدادی از آتش‌نشانان مشغول تمرین حمل و بالا بردن مصدوم با طناب و قرقره هستند. آتش‌نشان‌هایی که شیفت امروزشان را می‌گذرانند در گوشه و کنار ساختمان ایستگاه شماره ۲۵ گوش به زنگ هستند تا درصورت شنیدن زنگ ایستگاه به طرف خودروها حرکت کنند. اینجا قدیمی‌ترین و بزرگ‌ترین ایستگاه آتش‌نشانی منطقه ۲ است؛ بیست و پنجمین ایستگاه آتش‌نشانی شهر تهران که در پل مدیریت دایر شده است. ایستگاهی که به نام «شهید محمدحسین صالحی» از شهدای آتش‌نشان نامگذاری شده است. به مناسبت ۷مهر، روز آتش‌نشانی سراغ قهرمانان این ایستگاه رفته‌ایم تا از چند و چون کار در دل خطر با آنها صحبت کنیم.

«به هر مأموریتی که اعزام می‌شویم، رفتنمان با خودمان است و برگشتنمان با خدا.» این جمله‌ای است که در صحبت با تک تک آتش‌نشان‌ها به آن اشاره می‌کنند. آتش‌نشانانی که با عبور از تک تک مراحل دشوار استخدام، تازه به اول مسیر دشوار شغلی می‌رسند که برای خود انتخاب کرده‌اند. «محمدعلی امین» یکی از این آتش‌نشان‌هاست که شغل خود را این‌گونه تعریف می‌کند: «هرکاری که مردم خودشان نتوانند انجام دهند، در حیطه وظایف ما قرار می‌گیرد. طی سال‌های گذشته مردم به خوبی به این مسئله آگاه بوده‌اند. به همین دلیل تنوع مأموریت‌های ما بسیار گسترده و زیاد است.»

از عملیات‌های حریق تا نجات افراد، گرفتار شدن حیوانات در نقاط مختلف، سقوط به چاه، تصادف‌های جاده‌ای درون‌شهری و... ۱۶ سال پیش بود که امین شغل روتین خود در شرکت خودروسازی را رها کرد تا به‌عنوان آتش‌نشان به دل خطر بزند. او می‌گوید: «آتش‌نشانی شغل بسیار پرریسکی است. به همین دلیل هم باید عاشق این شغل‌باشی تا در آن دوام بیاوری. اغلب بچه‌هایی که در آتش‌نشانی فعالیت می‌کنند به نوعی ورزشکار هستند. چون برای آماده‌باش همیشگی باید بدنی ورزیده داشته باشی. من هم به دلیل اینکه عاشق آتش‌نشانی بودم شغل اولم را رها کردم و بعد از قبولی در آزمون آتش‌نشانی وارد این شغل شدم.»

محمدعلی امین
آتش‌نشان قدیمی ایستگاه ۲۵

می‌گوید که هر حادثه‌ای با حادثه دیگر تفاوت‌های بسیاری دارد. همین هم باعث به چالش کشیدن ذهن آتش‌نشان‌ها در حین مأموریت می‌شود؛ چالشی که به خاطرش او شیفته این حرفه شده است.

تغییر الگوی حوادث

یکنواخت نبودن بافت شهری و جمعیتی شهر تهران در محله‌های مختلف باعث شده تا حوادث آتش‌نشانی در گوشه وکنار این شهر با هم تفاوت داشته باشد. «مجید نیک‌بخت» فرمانده نجات ایستگاه ۲۵ آتش‌نشانی می‌گوید: «مهم‌ترین حوادثی که در محدوده عملیاتی این ایستگاه با آن روبه‌رو هستیم، حوادث جاده‌ای و حریق است. البته با شیوع کرونا و کاهش تردد‌های جاده‌ای میزان حوادث جاده‌ای به شدت کاهش داشته است.» سال‌های فعالیتش در آتش‌نشانی تجربه‌ها و حادثه‌های زیادی را درذهن او ماندگار کرده؛ از حضور در صحنه حوادثی تلخ و دردناک تا حوادثی که پایان خوش داشته و منجر به نجات جان حادثه‌دیده‌ها شده است. او می‌گوید: «در یکی از تصادف‌های جاده‌ای، برخورد گاردریل با خودرو یک خانم باعث قطع شدن هر دو پایش شده بود. هنگام رسیدن سر این حادثه کف خودرو پر از خون بود و ما دقایقی به دنبال یکی از پاهای قطع شده می‌گشتیم که در جدول وسط خیابان افتاده بود. حادثه‌دیده‌ها را به بیمارستان رساندیم و دیگر خبری از حالشان نداشتیم. ۳سال بعد از این ماجرا یک روز خانمی با شیرینی به ایستگاه آمد. وقتی خودش را معرفی کرد متعجب شدیم. همان زن بود که با پای سالم برای تشکر از ما به ایستگاه آمده بود. به موقع رسیدن این فرد به بیمارستان و انجام درست مراحل نگهداری از عضو قطع شده از فلج شدن او جلوگیری کرده بود. هنوز هم از این خاطره با خوشی و خوشحالی یاد می‌کنیم.»

مجید نیک‌بخت
فرمانده نجات ایستگاه ۲۵ آتش‌نشانی

او از این روزها می‌گوید که با شیوع کرونا نوع حوادث تغییر چشمگیری داشته است: «متأسفانه آمار خودکشی نوجوانان بعد از شیوع کرونا بیشتر از قبل شده. یکی از افرادی که ما نجاتش دادیم نوجوان ۱۶ ساله‌ای بود که پدر و مادرش را به دلیل کرونا از دست داده بود و افسردگی شدیدی را تجربه می‌کرد. بعد از اینکه موفق به نجاتش شدیم، با او حرف زدیم. گفتم می‌تواند به ایستگاه بیاید و گاهی با بچه‌های آتش‌نشان ورزش کند. مدتی به اینجا رفت‌وآمد کرد و والیبال و ورزش‌های دیگر را با بچه‌ها انجام می‌داد. حالش خیلی بهتر از قبل شد و روحیه از دست رفته‌اش را بازیابی کرد.»

مأموریت‌های عجیب و غریب

روز آتش‌نشانی فرصتی است برای شناخت بهتر این شغل و پیدا کردن راه‌حل‌هایی برای کمتر شدن زحمت و سختی آنها در اجرای مأموریت. فرهنگسازی یکی از کلیدی‌ترین کلمه‌هایی است که آتش‌نشان‌ها این روزها از آن یاد می‌کنند. «هادی مویدی» آتش‌نشان قدیمی ایستگاه ۲۵ می‌گوید: «وقتی زنگ ایستگاه به صدا در می‌آید یک ثانیه هم برای ما ارزش دارد. سریع اعزام می‌شویم. اما معمولا برای رسیدن به محل حادثه با مشکلات فراوانی روبه‌رو هستیم. مردم گاهی توجهی به اژیر آتش‌نشانی نمی‌کنند و به همین دلیل راه ما به سختی باز می‌شود. کنجکاوی‌های آنها در حین عملیات یا اعزام هم دردسرساز است. اغلب انتظار دارند در حین مأموریت به تک تک افرادی که از کنار ما عبور می‌کنند صبورانه پاسخ دهیم که چه اتفاقی افتاده؟»

هادی مویدی
آتش‌نشان قدیمی ایستگاه ۲۵

به مأموریت‌هایی فکر می‌کند که حضور در آنها تا چند روز حال او و دیگر هم‌تیمی‌هایش را بد می‌کرد و حضور در صحنه‌های دردناکی که هر کسی تحملش را ندارد. از طرف دیگر مأموریت‌هایی را به خاطر می‌آورد که شنیدن موضوعش برای او و دیگر آتش‌نشان‌ها عادی است اما باعث تعجب دیگران می‌شود: «هرجا مردم نتوانند از عهده‌کاری برآیند ما به کمکشان می‌رویم. یکی از مأموریت‌هایی که شنیدنش برای مردم عجیب است، کشتن سوسک است. افراد زیادی هستند که ترس شدیدی از سوسک دارند و وقتی در خانه تنها هستند، با دیدن سوسک به آتش‌نشانی گزارش می‌دهند. بارها پیش آمده به کمک فردی رفته‌ایم که فوبیای سوسک داشته و با کشتن سوسک مأموریت ما به پایان رسیده است.»

شنیدن صدای زنگ آتش‌نشانی در روزهای نخستین فعالیتش در این شغل را به خاطر دارد که چه اضطرابی را به جان همه تازه واردها می‌اندازد: «تصور کنید وقتی در خواب هستید شنیدن صدای زنگ تلفن چطور می‌تواند شما را آشفته کند؟ صدای زنگ ایستگاه آتش‌نشانی حالی بدتر از این برای ما در ماه‌های نخست کارمان داشت. با اینکه همه ما به آن عادت کرده‌ایم اما هنوز هم با شنیدن این صدا دلمان می‌ریزد و مدام این فکر در سرمان می‌چرخد که کجا چه اتفاقی رخ داده است؟»

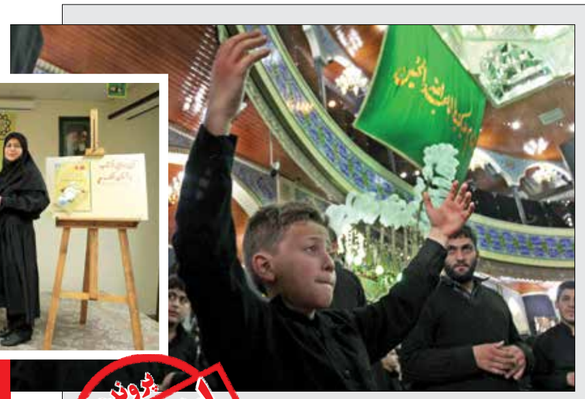

پرونده اربعین

گفت‌وگو با پژوهشگر فرهنگ‌ها و آیین‌های عزاداری در شهرهای مختلف

برآستان اشک

شهره کیانوش راد

باورها و اشتراکات مذهبی در محله‌ها، مناطق و شهرهای مختلف سبب شده تا مراسم عزاداری‌ها در ایام محرم به شیوه‌ای یکسان برگزار شود. اما در عین شباهت‌های بسیاری که وجود دارد گاهی در برخی شهرها یا روستاها شاهد برگزاری مراسمی هستیم که قدمتی چندین ساله دارد. «سهیلا آقایی شوکی» رئیس اداره افکارسنجی و برنامه‌ریزی اداره کل روابط‌عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت ورزش و جوانان است. او دانشجوی دکترای تاریخ ایران پس از اسلام است و تاکنون چندکتاب تألیف کرده. کتاب «بر آستان اشک» که همزمان با اربعین حسینی در سرای محله پرواز و توسط معاونت اجتماعی شهرداری ناحیه ۹ منطقه ۲ رونمایی شد حاصل تحقیق و پژوهش او درباره روند تکوین مراسم شیعی و تبلور مظاهر آن در سوگواری‌ها به‌ویژه عزاداری و سوگواری امام حسین(ع) در آینه فرهنگ مردم ایران با محوریت عصر صفویه و نگاه سفرنامه‌نویسان اروپایی به این مراسم بوده است.

در آستان اشک، نام کتابی است که نویسنده در آن، مروری بر فرهنگ سوگواری از عاشورا تا صفویه داشته است. آقایی می‌گوید: «عصر صفویه نخستین حکومت ملی در ایران بود که مذهب شیعه را به رسمیت شناخت و از این رهگذر با حرکت تشیع در ایران و جهان، عاشورا به‌عنوان پررنگ‌ترین نقطه عطف برای هر جامعه شیعی دارای اهمیت مضاعف بوده است. در این کتاب هم سعی شده به شیوه سوگواری‌ها و مراسم آیینی کهن ایران پرداخته شود. در دوره صفویه، پایگاه اقتصادی از طریق ایجاد نهاد اوقاف بنا بر توجه شاهان صفوی برای عزاداری فراهم شده و شیوه سوگواری شکل تکامل‌یافته‌تری گرفت و عزاداری ایام محرم مشخصه ایرانی پیدا کرد. البته نقش فقها نیز در ترویج مظاهر شیعی از جمله عزاداری امام حسین(ع) در این دوره بسیار پررنگ است و شیعیان آزادی بیشتری در برگزاری مراسم مذهبی داشته‌اند. به همین دلیل شکل‌گیری و ترویج بسیاری از مراسم عزاداری در نقاط مختلف ایران در این دوره اتفاق افتاد. مثل هیأت‌های عزاداری، تعطیلی کسب وکار در تاسوعا و عاشورا، سینه‌زنی، زنجیرزنی، سخنرانی‌های مذهبی، روضه‌خوانی، شبیه‌خوانی، شمایل‌گردانی و نخل گردانی که اکنون نیز در اکثر شهرها و مناطق ایران برگزار می‌شود و البته در برخی شهرها و مناطق به شیوه‌ای خاص.»

حفظ آیین‌های سنتی و محلی

در تاریخ کهن ایرانیان از احترام در تشییع درگذشتگان می‌خوانیم. آقایی در این‌باره می‌گوید: «در داستان‌های شاهنامه هم به آداب سوگواری در مرگ سیاوش اشاره شده. مرگ حقیقت زندگی است و آداب ایرانیان از گذشته بیانگر این موضوع است که سوگواری، نوحه‌خوانی، پوشیدن لباس سیاه، ناله و شیون، عزاداری مخصوص زنان و شبیه‌خوانی سنت دیرینه‌ای در ایران داشته است. مراسم گل مالی در خرم‌آباد، نخل گردانی در یزد، آیین ذاکری در ابیانه، سنج زنی در ماسوله و علم واچینی در بقعه متبرکه سادات کیایی در سرتربت (شهرستان املش) گیلان، آیین‌های عزاداری در تکیه‌های شمیران از جمله مراسم سلام علامت‌ها (علم‌ها) و بسیاری مراسم دیگر همه ریشه در باورها، عقاید مشترک و اشتراکات مذهبی دارد و برآمده از یک روح واحد است و آن ارادت و علاقه به‌سالار شهیدان و یاران بزرگوارشان است.»

اهمیت تحقیق و پژوهش

عکس‌های قدیمی منابع ارزشمندی هستند که می‌توان رد پای آداب و رسوم کهن را در آنها پیدا کرد. آقایی با تأکید بر اهمیت پژوهش در جمع‌آوری تاریخ و شیوه سوگواری‌ها در محله‌ها و روستاهای مختلف می‌گوید: «یکی از راه‌های مکتوب کردن و جمع‌آوری فرهنگ محله‌ها و آیین‌های سوگواری دعوت از بزرگان و موسفیدان هر محله و روستاست تا توضیح دهند که فلسفه برگزاری چنین مراسمی چه بوده و آیا در گذر زمان تغییری در شیوه مراسم سوگواری در ایام محرم به وجود آمده یا نه؟ این اقدام به نوعی تلاش در تدوین تاریخ شفاهی در این حوزه به شمار می‌آید و البته پرداختن به این موضوع که در عین وجود اشتراک‌ها دارای چه ویژگی‌های خاصی هستند. یکی از محاسن تحقیق و پژوهش و معرفی آداب و رسوم سوگواری در ایام محرم فراهم کردن زمینه علاقه‌مندی نسل جوان و حفظ آداب و سنن است.سراهای محله و مراکز فرهنگی هر محله از مراکزی هستند که می‌توانند در نهادینه کردن این فرهنگ نقش‌آفرینی کنند. آشنایی نسل جوان با باورهای مذهبی و فرهنگی به کاهش آسیب‌های اجتماعی منجر می‌شود؛ چیزی که جامعه ما به آن احتیاج دارد. بررسی سندهای تاریخی به‌ویژه در حوزه مذهب شیعه و سوگواری‌ها باعث آگاهی دینی به‌ویژه در نسل جوان می‌شود و خیلی از شبهات در این زمینه را برطرف می‌کند.»

تشویق به کتابخوانی به بهانه رونمایی کتاب

معرفی و رونمایی کتاب و دعوت از نویسندگان از برنامه‌هایی است که به مناسبت‌های مختلف در مراکز فرهنگی برگزار می‌شود. آقایی با بیان پایین بودن سرانه مطالعه در ایران درباره ضرورت برگزاری برنامه‌های فرهنگی می‌گوید: «کتاب نمادی از فرهنگ یک ملت است و اقوامی که با کتاب مأنوس بوده‌اند، فرهنگ ماندگارتری از خود به یادگار گذاشته‌اند. رونمایی کتاب نباید صرفا مراسمی تشریفاتی باشد. چون باید مسیری باشد برای نهادینه‌کردن فرهنگ کتابخوانی و تشویق نسل جوان به خواندن این گنجینه گرانبها. متأسفانه یاد نگرفته‌ایم کتاب خواندن را مثل همه کارهای روزمره انجام دهیم. امیدوارم با پرداختن به موضوعات روز و جذاب، برگزاری برنامه‌های فرهنگی، معرفی کتاب و... بتوان نسل جوان را به کتابخوانی تشویق کرد. یکی از اهداف مراکز فرهنگی محله‌ها و فرهنگسراها آموزش به شهروندان و توانمندسازی قشرهای مختلف (کودکان، نوجوانان، جوانان و سالمندان) است. بی‌شک ایجاد فضای همدلی و افزایش مشارکت مردم در برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی، نشاط و امنیت روانی را به ارمغان خواهد آورد و منجر به بهبود کیفیت زندگی شهروندان خواهد شد که رسالتی بسیار مهم و حیاتی است.»

همزمان با آغاز هفته دفاع مقدس، گرامیداشت یاد و خاطره شهدای جنگ تحمیلی و مصادف با ایام اربعین حسینی آیین رونمایی از کتاب «بر آستان اشک» در سرای محله پرواز منطقه ۲ برگزار شد. این مراسم با حضور «حسن صفات» شهردار منطقه۲، جمعی از مسئولان و مدیران شهری و فعالان عرصه فرهنگ برگزار و نشان مفاخر منطقه۲ به نویسنده کتاب و خواهر شهید والامقام حمید آقایی شوکی به پاس تلاش‌ها و زحماتش در عرصه فرهنگ کتاب توسط شهردار منطقه اهدا شد.

تألیف‌ها و آثار سهیلا آقایی شوکی

- الهه دل_ سال انتشار: ۱۳۸۴
- بگذار بخواهم: شعر نو فارسی همراه با تصویر_ سال انتشار: ۱۳۹۵
- شیعه در ایران از آغاز تا تشکیل حکومت_ سال انتشار: بهار ۱۴۰۰
- مروری بر شادیانه‌ها و موسیقی نواحی ایران_ سال انتشار: بهار ۱۴۰۰
- بر آستان اشک_ سال انتشار بهار ۱۴۰۰_(نویسنده، این کتاب را به برادرش که سال ۱۳۶۷ در جزیزه مجنون به شهادت رسید تقدیم کرده است.)

مروری بر رسوم ویژه عزاداری شمیرانی‌ها
در ایام سوگواری محرم و صفر

این رسم‌های ماندگار

محله اوین، امامزاده عزیز، سالهای قبل از ساخت دانشگاه شهید بهشتی فعلی

حسن حسن‌زاده

ایام سوگواری محرم و صفر برای شمیرانی‌ها یادآور رسم‌های دیرین عزاداری است؛ رسم‌هایی که بیش از چند دهه قدمت دارند و گاهی عمر این ارادت تام و تمام به بیش از چند قرن می‌رسد. اگرچه برخی از رسوم عزاداری علاوه بر آبادی‌های شمیران در محله‌های تهران و دیگر نقاط هم رایج بود اما این میان برخی رسم‌ها با تاریخ کهن شمیران گره خورده و هنوز هم با فرا رسیدن ایام سوگواری سرور وسالار شهیدان به سبک و سیاق گذشته اجرا می‌شود. اگر از مراسم نخل‌گردانی بگذریم که دیگر به یکی از نمادهای مشهور عزاداری شمیران تبدیل شده، به برخی رسوم ویژه شمیرانی‌ها در این ایام کمتر پرداخته شده است. اکنون که به روزهای پایانی ایام سوگواری محرم و صفر رسیده‌ایم برخی از رسوم عزاداری ویژه شمیرانی‌ها در این ایام را مرور کرده‌ایم.

ماه صفر و مراسم ویژه در تکیه آقا

روزهای پایانی ماه صفر چراغ تکیه قدیمی محله حصاربوعلی روشن است. ۱۰روز پایانی ماه صفر مجلسی منحصربه‌فرد در محله حصاربوعلی برگزار می‌شود که در دیگر محله‌های شهر مانند ندارد. اهالی حصاربوعلی که ایام سوگواری محرم و صفر در تکیه پایین و هیأت‌های محله برای سرور وسالار شهیدان عزاداری کرده‌اند، ۱۰روز پایانی صفر را در تکیه بالا دور هم جمع می‌شوند تا رسم هر ساله روزهای پایانی صفر را اجرا کنند. تکیه بالا یا به قول اهالی حصار بوعلی «تکیه آقا» با مراسم عزاداری امام دوم شیعیان در دهه پایانی صفر پیوند خورده است. مراسم روزهای پایانی صفر در تکیه بالا بیش از چند دهه در حصاربوعلی قدمت دارد. «علیرضا زمانی» تهرانشناس می‌گوید: «اگرچه چراغ تکیه آقا در دیگر روزهای سال هم برای برگزاری مجالس مذهبی و هیأت‌های عزاداری روشن می‌شود ولی ۱۰روز پایانی صفر و به‌ویژه مراسم سالروز وفات امام حسن مجتبی(ع) در این تکیه حال و هوای دیگری دارد. در روزهای پایانی صفر، مراسم اربعین حسینی و سوگواری برای سیدالشهدا(ع) در همه حسینیه‌ها و تکایای تهران مرسوم است. در حالی که تکیه آقا در محله حصاربوعلی نخستین تکیه شمیران و تهران به شمار می‌رود که براساس وقفنامه‌اش در ۱۰روز پایانی صفر میزبان برگزاری مراسم عزاداری امام حسن(ع) است.» ارادت اهالی حصاربوعلی به امام دوم شیعیان و برگزاری این مراسم خاص در تاریخ و هویت این محله ریشه دارد. زمانی ادامه می‌دهد: «ریشه برگزاری این مراسم را باید در وقفنامه خاص این تکیه جست‌وجو کرد. وقتی کامران‌میرزا فرزند ناصرالدین‌شاه باغی وسیع در محدوده روستای کهن حصاربوعلی خرید، در شمال

محله حصاربوعلی هم تکیه‌ای برای برگزاری مراسم عزاداری ایام محرم و صفر بنا کرد. او ارادت ویژه‌ای به امام حسن(ع) داشت و از آنجایی که در تکیه پایین حصاربوعلی مراسم تاسوعا و عاشورا پرشور برگزار می‌شد، تکیه تازه تأسیس محله را برای برگزاری مراسم عزاداری امام حسن(ع) وقف کرد. اهالی حصاربوعلی هم براساس وقفنامه در عمر بیش از صد ساله این تکیه، ۱۰روز پایانی صفر را به برگزاری مراسم عزاداری امام دوم شیعیان اختصاص می‌دهند.»

رسم ریشه‌دار رستم آبادی‌ها

در میان رسوم خاص شمیرانی‌ها در ایام سوگواری محرم و صفر، رسم حرکت دسته‌های عزاداری از تکایای قدیمی به سوی آرامگاه‌ها و مزار بزرگان رسمی ریشه‌دار است. این مراسم محرم هر سال درآبادی‌های کهن دارآباد و دربند برگزار شده و اهالی رستم‌آباد و اختیاریه هم به رسم دیرین پیشینیان خود حرکت دسته‌های عزاداری تا مزار بزرگان محله را از یاد نبرده‌اند. بیش از چند دهه است که در محله رستم‌آباد دسته‌های عزاداری مراسم ظهر عاشورا را در آرامگاه حاج آخوند رستم‌آبادی به پایان رسانده‌اند و این رسم هنوز هم با همان سبک و سیاق در رستم‌آباد اجرا می‌شود. «محمدرضا شریفی» یکی از اهالی قدیمی رستم‌آباد درباره این مراسم می‌گوید: «آبادی رستم‌آباد به ۳بخش رستم‌آباد بالا، میان ده و رستم‌آباد پایین تقسیم می‌شد و هر بخش ازآبادی هم مسجد یا تکیه‌ای مخصوص به خود داشت. مسجد اعظم رستم‌آباد در پایین ده که امروز با نام مسجد شهید شاه‌آبادی شناخته می‌شود، درآبادی محوریت داشت و دسته‌های عزاداری پس از شروع مراسم در مسجد خود به سمت این مسجد حرکت می‌کردند. ظهر عاشورا دسته عزاداری رستم‌آبادی‌ها راهی قبرستان قدیمی رستم‌آباد و آرامگاه حاج آخوند رستم‌آبادی می‌شد.» اگرچه دیگر از قبرستان قدیمی رستم‌آباد نشانی باقی نمانده است اما این مراسم قدیمی هنوز هم در رستم‌آباد اجرا می‌شود. شریفی ادامه می‌دهد: «ملامحمدعلی بن ملاعزیز معروف به حاج آخوند رستم‌آبادی از علمای فاضل تهران، امام جماعت مسجد اعظم و یکی از واقفان و نیکوکاران بزرگ‌آبادی بود. هنوز هم ظهر عاشورا به رسم چند ده ساله رستم‌آباد، دسته عزاداری محله راهی آرامگاه این عالم نیکوکار در حاشیه خیابان تسلیمی می‌شود.»

دارآبادی‌ها و عزاداری بر مزار سیدی پرهیزگار

عزاداری در مزار سیدی فاضل و پرهیزگار از رسم‌های کهن عزاداری ایام سوگواری محرم و صفر در دارآباد است. این رسم هم مثل مراسم رستم‌آبادی‌ها با حرکت دسته عزاداری به آرامگاه یکی از بزرگان محله برگزار می‌شود و البته قدمتی نزدیک بیش از یک قرن دارد. محوطه‌ای پردار و درخت در

ظهر عاشورا در همه خانه‌ها باز است

نشانی یکی از رسم‌های خاص عزاداری شمیرانی‌ها را باید در روستای ناصرآباد جست‌وجو کرد: رسمی منحصربه‌فرد در برپایی عزای سیدالشهدا(ع) که همه اهالی روستا در اجرای آن مشارکت دارند. رسمی که از نیاکانشان به ارث رسیده و هر سال پرشورتر از گذشته برگزار می‌شود. ظهر عاشورا از هر خانه ناصرآباد عطر نذری بلند می‌شود و در پسکوچه‌های آبادی می‌پیچد. در همه خانه‌ها باز است و انگار سفره‌ای پربرکت به اندازه تمام روستا برای پذیرایی از عزاداران پهن شده است. ظهر عاشورا در آشپزخانه مسجد روستا خبری از پخت ویز غذای نذری نیست. اهالی در خانه‌های خود غذا می‌پزند، در خانه را به روی عزاداران باز می‌کنند تا همه اهالی در اطعام عزاداران پس از مراسم ظهر عاشورا نقش داشته باشند. ناصرآبادی‌ها یک غذای نذری خاص هم دارند. اگر روز عاشورا گذرتان به ناصرآباد افتاده باشد، حتماً عطر خاص غذای «هفت لقمه» هم به مشامتان رسیده است. ناصرآبادی‌ها برای پذیرایی عزاداران با هفت لقمه، ۷نوع غذای متخلف را با هم ترکیب می‌کنند. در گوشه‌ای از بشقاب قرمه‌سبزی، در گوشه‌ای دیگر قیمه و... ترکیبی خاص می‌سازد که برای ناصرآبادی‌ها عطر و طعمی آشنا دارد و یادآور شور عزاداری‌های روز عاشوراست.

دل خیابان سباری، بیش از چند دهه میزبان برگزاری این مراسم در ظهر عاشورا بوده است. در میان چنارهای کهنسال به جا مانده از روزگار گذشته محله، سنگ قبری ساده و محقر وجود دارد که آرامگاه شخصیتی فاضل و مورد احترام اهالی دارآباد است. «سید جوز درختی» برای همه دارآبادی‌ها نامی آشناست و آرامگاهش در زمین‌های معروف به «جوز درختک» یادآور خاطره برگزاری مراسم عزاداری ظهر عاشورا. زمانی می‌گوید: «حرکت دسته‌های عزاداری از دل‌آبادی تا مزار یکی از بزرگان و علمای فاضل از رسم‌های عزاداری شمیرانی‌هاست. در دارآباد هم این رسم بیش از چند دهه قدمت دارد و چند نسل از دارآبادی‌ها مراسم ظهر عاشورا را با عزاداری در آرامگاه سید جوز درختی برگزار کرده‌اند. علاوه بر دارآبادی‌ها، نیاورانی‌ها و اهالی کاشانک هم ظهر عاشورا از سید جوز درختی یاد می‌کردند و دسته عزاداری را به سمت آرامگاه این شخصیت فاضل حرکت می‌دادند.» زمانی ادامه می‌دهد: «سید ابوطالب جوزی شخصی مورد وثوق بود و میان‌آبادی‌های شمیران به سید جوز درختی هم شهرت داشت. مشهور است که اهالی به کرامات این شخصیت فاضل باور داشتند و دست‌کم از اواخر دوره قاجار مراسم عزاداری ظهر عاشورا در محل آرامگاه او برگزار شده است.»

طی چند سال اخیر هم در مسیر حرکت دسته‌های عزاداری دارآبادی تغییراتی ایجاد شده و اهالی نماز ظهر عاشورا را در مزار گلزار شهدای محله اقامه می‌کنند. هرچند رسم حرکت دسته‌های عزاداری به گلزار شهدا در دیگر محله‌های شمیران هم دیده می‌شود. مثل عزاداران شرق شمیران که هنوز هم ظهر تاسوعا به سوی آستان مقدس امامزاده علی اکبر(ع) چیذر و مزار شهدا حرکت می‌کنند.»

مسجدی که در عزای امام حسین(ع) سبزپوش می‌شود

محرم و صفر را با رخت سیاه به تن عاشقان اباعبدالله‌الحسین(ع) و سیاهپوش کردن مساجد، هیأت‌ها و خیابان‌های شهر می‌شناسیم. اینجا در یکی از مساجد قدیمی ولنجک کمی شرایط متفاوت است. محرم که از راه می‌رسد و تمام خیابان‌های شهر سیاهپوش می‌شود، جوانان و موسفیدان مسجد سادات ولنجک شانه به شانه هم در و دیوار این مسجد قدیمی شمیران را با پارچه‌های سبز می‌پوشانند. حتی منبر چوبی ۳ پله مسجد هم که قدمتی به اندازه عمر این مسجد خاطره‌انگیز دارد سبزپوش می‌شود. این رسم متفاوت یادگار نیاکان ولنجکی‌هاست؛ رسمی که بیش از چند دهه قدمت دارد و هر سال با فرا رسیدن ایام سوگواری سرور وسالار شهیدان با مشارکت اهالی محله اجرا می‌شود. در جست‌وجو برای علت اجرای این رسم به نامی می‌رسیم که در قرآن وقفی موجود در مسجد نوشته شده است. در حاشیه این قرآن قدیمی نام «سید اسماعیل» با خطی خوش نگاشته شده است. زمانی می‌گوید: «رسم خاص مسجد سادات ولنجک ریشه در وصیت فردی به نام سید اسماعیل دارد؛ یکی از سادات ولنجک که وصیت کرده بود هر سال با فرا رسیدن ایام سوگواری محرم و صفر به احترام سادات، مسجد قدیمی‌آبادی سبزپوش شود. از وصیت سید اسماعیل حدود یک قرن می‌گذرد اما جالب اینجاست که وصیت او همچنان پابرجاست و اهالی محله هر سال در ایام سوگواری، مسجد سادات ولنجک را با همکاری یکدیگر سبزپوش می‌کنند. علاقه به سادات در دیگر رسوم رایج هنگام عزاداری محرم و صفر در این مسجد دیده می‌شد. بزرگ‌ترها گاهی از پارچه‌های سبز برای کودکان لباس می‌دوختند تا در روزهای تاسوعا و عاشورا کودکان هم به احترام سادات لباس سبز به تن کنند.»

روضه‌خوانی رفتگران در مسجد شیخ علی

یکی دیگر از عزاداری‌های خاص شمیران در یکی از مساجد کوچک‌آبادی دزاشیب برگزار می‌شد. مسجد کوچک شیخ علی که هنوز هم در دل محله حکمت میزبان مجالس مذهبی اهالی محله است، برای چند دهه میزبان یکی از عزاداری‌های منحصربه‌فرد در ایام سوگواری‌سالار شهیدان بود. مسجد شیخ علی در واقع نمازخانه‌ای کوچک و کاهگلی بود که یک قرن پیش، شیخ علی شریعتمدار روحانی برجسته‌آبادی، آن را گوشه‌ای از باغ وسیع خود بنا کرد. پیش از ساخت آن مسجد کوچک، ساکنان‌آبادی نماز یومیه خود را در گوشه‌ای از همین باغ وسیع به این روحانی فاضل اقتدا می‌کردند. پس از درگذشت شیخ علی شریعتمدار و توسعه ساخت‌وسازها درآبادی‌های شمیران، مسجد کوچکی که او با دست‌های خود بنا کرد باقی ماند و هنوز هم‌محل اجتماع اهالی محله است. هرچند دیگر خبری از بنای اولیه مسجد نیست و اهالی سال ۱۳۷۲ مسجد خاطره‌انگیز محله را بازسازی کرده‌اند. مسجد شیخ علی به مسجد رفتگران هم معروف است. این نام به یکی از رسوم قدیمی که چند دهه در این مسجد پابرجا بود اشاره دارد. زمانی می‌گوید: «با فرا رسیدن ایام سوگواری محرم، رسمی خاص و منحصربه‌فرد در مسجد شیخ علی برگزار می‌شد. رفتگران از چند روز مانده به محرم در مسجد شیخ علی جمع می‌شدند و این مسجد کوچک را برای برگزاری مراسم عزاداری آماده می‌کردند. آنها صفر تا صد مراسم عزاداری از روضه‌خوانی تا نوحه و... را خودشان برعهده داشتند. به همین دلیل مسجد شیخ علی به مسجد رفتگران هم شهرت پیدا کرد. هرچند پس از درگذشت یکی از بزرگان هیأت، دیگر نشانی از برگزاری این رسم قدیمی در مسجد شیخ علی وجود ندارد.»

رسم حلواپزان در حسینیه قلهک

یکی از رسوم خاص قلهکی‌ها در مراسم سوگواری محرم و صفر، رسم حلواپزان در تاسوعا و عاشوراست. رسمی که البته از دوره قاجار مرسوم شده و به جز حسینیه قلهک در حسینیه کربلایی‌های چهارراه گلوبندک هم بیش از چند دهه قدمت دارد. زمانی می‌گوید: «عبدالله مستوفی در کتاب شرح زندگانی من به نذری‌هایی که اعیان و رجال در ایام محرم و صفر می‌دادند اشاره کرده. مستوفی در بخشی از این کتاب آورده است که خواهران کوچک ترش در روز اربعین حسینی حلوا می‌پختند و میان عزاداران توزیع می‌کردند. همچنین او در این کتاب از مراسم حلواپزان در چهارشنبه آخر صفر هم گفته است. نذری که به دلیل قیام مختار ثقفی به خونخواهی اباعبدالله الحسین(ع) چهارشنبه آخر صفر میان تهرانی‌ها رایج شده بود.» زمانی ادامه می‌دهد: «رسم حلواپزان در ایام سوگواری محرم و صفر که از دوره قاجار رواج پیدا کرد، اکنون در ۲نقطه تهران اجرا می‌شود. علاوه بر مراسم حلواپزان در مجاورت حسینیه کربلایی‌ها در چهارراه گلوبندک، کمتر کسی از اجرای این مراسم در قلهک خبر دارد. در حسینیه قلهک که قدمتش به دوران قاجار برمی‌گردد، مثل دیگر تکایای شمیران نخلی وجود دارد که بانوان از روز تاسوعا تا عاشورا مراسم حلواپزان را کنار این نخل اجرا می‌کنند. روز عاشورا و پس از خواندن زیارت عاشورا، حلوای نذری میان عزاداران حسینی توزیع می‌شود.»

عکس‌های سعید محمودی با عنوان «چله وصل» تا ۵ مهر امام علی(ع) به نشانی @imam_ali_museum به نمایش گذاشته شده است.

گفت‌وگو با سعید محمودی ازناوه که پیاده‌روی اربعین را با دوربینش ثبت کرده است

همراه با زائران کربلا

شهره کیانوش راد

امسال نیز فرارسیدن اربعین حسینی غم و ماتم دوستداران و عاشقان حسین(ع) را دوچندان می‌کند. آنهایی که سال‌هاست در پیاده‌روی بزرگ اربعین شرکت کرده‌اند برای دومین سال و به دلیل شرایط کرونا از سعادت شرکت در پیاده‌روی بازمانده‌اند. «سعید محمودی ازناوه» که ۷ سال پی در پی در پیاده‌روی اربعین حضور داشته، ۵۵ عکس منتخب از اربعین را در نمایشگاه مجازی موزه امام علی(ع) به نمایش گذاشته است. او که تاکنون بیش از ۴۴ نمایشگاه انفرادی در ایران و کشورهای دیگر برگزار کرده است می‌گوید: «به دلیل شرایط کرونا، ۲ سال است که سعادت شرکت در پیاده‌روی اربعین را ندارم اما سعی کردم با نمایشگاه چله وصل با زائران کربلا همراه شوم.»

سعید محمودی ازناوه متولد سال ۱۳۴۶ و فارغ‌التحصیل رشته حفاظت و مرمت آثار تاریخی از مرکز آموزش عالی سازمان میراث فرهنگ است. او نشان درجه یک فرهنگ وهنر (رشته عکاسی) را سال ۱۳۸۷ از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت کرد.

محمودی تاکنون نمایشگاه‌های متعددی در ایران و کشورهای دیگر از جمله در مرکز اسلامی هلسینکی فنلاند، بوخوم آلمان، فرانسه، انگلستان، اسپانیا و... برپا کرده است.

اربعین (فارسی، انگلیسی)، الاربعین (عربی، انگلیسی)، اربعین (کودکان)، اربعین (زنان)، اربعین (سالخوردگان) و عاشورا در چهار گوشه ایران از کتاب‌های تصویری او از پیاده‌روی اربعین و مراسم سوگواری ایام محرم است.

۷ سفرپیاده‌روی اربعین از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ برای محمودی ازناوه با ثبت عکس‌های متنوع و متفاوتی از پیاده‌روی اربعین همراه شد که هرکدام روایت‌های عاشقانه از زائرانی است که با پای پیاده در این سفر معنوی قدم گذاشته‌اند. اگرچه عکس‌ها نمی‌توانند روایتگر همه عاشقی و دلدادگی این سفر معنوی باشند اما تماشای عکس‌هایی که از لنز دوربین محمودی ثبت شده است می‌تواند روح هر بیننده‌ای را به کربلا پرواز دهد.

این عشق در وصف نمی‌گنجد

محمودی سال ۱۳۹۲ نخستین بار در پیاده‌روی اربعین شرکت کرد. او درباره این سفر می‌گوید: «با شرکت در پیاده‌روی اربعین همه ذهنیت ما نسبت به آنچه از قبل شنیده‌ایم تغییر می‌کند. آنچه را می‌بینیم نمی‌توانیم در قالب کلمات توصیف کنیم. زن، مرد، کودک، سالخورده و حتی افرادی که با ویلچر در این راه قدم گذاشته‌اند پا به پای همدیگر مسیرهایی طولانی را تا رسیدن به نجف می‌پیمایند. زائران عراقی از بصره پیاده به سمت نجف حرکت می‌کنند که حداقل ۶ تا ۷ روز راه است. توصیف آن در کلام نمی‌گنجد. فقط عشق است که می‌تواند سختی‌های این مسیر را آسان کند. در مسیر پیاده‌روی، رویدادهای مختلفی را می‌توان مشاهده کرد که هرکدام داستانی است از همدلی و مهربانی. پذیرایی از زائران در موکب‌ها، اسکان زائران، پخت و توزیع غذای نذری و... هریک حکایتی عجیب و متفاوت را در ذهن ایجاد می‌کند که همه نشان می‌دهد عشق به امام حسین(ع) چقدر در دل این مردم ریشه دارد. افرادی که برای پیاده‌روی آمده‌اند در غیر از اربعین، آدم‌های متفاوتی هستند. افراد متمول یا افرادی که یک سال پس‌انداز خود را برای اربعین جمع کرده‌اند تا افرادی با معلولیت جسمی و... حضور دارند که در طول این مسیر همگی فقط یک هدف دارند و آن عرض ارادت به خاندان اهل‌بیت(ع) است.»

میزبانی متفاوت عراقی‌ها

میزبانی عراقی‌ها از زائرانی که در پیاده‌روی اربعین شرکت کرده‌اند از جلوه‌های زیبای مسیر است. پخت نان، توزیع شربت، دعوت از زائران برای استراحت و اسکان درخانه‌هایشان و... از کارهایی است که شیعیان عراق در طول مسیر برای میزبانی از زائران انجام می‌دهند. محمودی می‌گوید: «شاید تصور شود جنگ تحمیلی میان ایران و عراق موجب شکاف میان مردم این ۲ کشور شده باشد اما با حضور در پیاده‌روی اربعین خواهیم دید عراقی‌ها میزبانی از زائران را به بهترین شکل ممکن و با تمام وجود انجام می‌دهند و نکته قابل تأمل این است که در برخورد با زائران ایرانی رفتارشان خیلی محترمانه است.»

سعید محمودی ازناوه
عکاس

عاشورا در چهار گوشه ایران

«عاشورا در چهار گوشه ایران» عنوان کتاب محمودی است که ابتدای ماه محرم امسال رونمایی شد. عکس‌های این کتاب حاصل ۳۰ سال عکاسی در شهرها و مناطق مختلف ایران است. او می‌گوید: «از سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۹۹ محرم هر سال به یک نقطه کشور رفته و مراسم تاسوعا و عاشورا را عکاسی کرده‌ام. ۱۸۰ عکس از ۲۵۰ عکس چاپ شده در این کتاب مربوط به عکس‌هایی است که طی این سال‌ها گرفته‌ام. چند عکس از دوره قاجار و عکس‌هایی هم از عکاسان خوب ایرانی در این کتاب چاپ شده که روایتگر شیوه عزاداری در مناطق و شهرهای مختلف ایران است.» در کتاب عاشورا در چهار گوشه ایران می‌توانید عکس‌هایی از تکیه‌ها را ببینید. محمودی که محرم ۲ سال اخیر بیشتر به عکاسی در تهران پرداخته است درباره وجه اشتراک مراسم عزاداری‌ها در نقاط مختلف می‌گوید: «تکیه تجریش از مراکزی است که به محل کسب و کار اختصاص دارد اما در ماه محرم مغازه‌ها تعطیل می‌شوند و در این تکیه مراسم عزاداری برپا می‌شود. در ایران مکان‌های دیگری مانند تکیه تجریش داریم که نشان از عشق و محبت مردم عادی و بازاریان به امام حسین(ع) دارد. آنها به واسطه عشق به امامشان محل کسب و کار را جمع می‌کنند و به برگزاری مراسم اختصاص می‌دهند. گرگان و سمنان از شهرهایی است که با شروع محرم، محل کسب و کار برای برپایی مراسم عزاداری تغییر شکل می‌دهد. تغییر و همراهی و قدمت برپایی چنین مراسمی در نگاه اول مورد تعجب است اما نشاندهنده این است که تا چه حد این علقه در دل محله‌ها و مردم وجود دارد و این عشق تا کجا به زندگی‌شان راه پیدا کرده که برای اعتقادات مذهبی‌شان کسب و کار را تعطیل می‌کنند.»

نمایشگاه مجازی در ایام کرونا

محمودی که چند دوره داوری جشنواره‌های عکس را برعهده داشته است سال ۱۳۹۳ عکس‌های خود از اربعین را در نمایشگاه عکس چهل‌ترین در موزه امام علی(ع)، زیرگذر چهارراه ولی‌عصر(عج) و همزمان در۶ استان دیگر با هماهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به نمایش گذاشت. او سال ۱۳۹۴ نیز نمایشگاه عکس اربعین را همزمان با مراسم رونمایی کتاب خود در موزه امام علی(ع) برپا کرده بود و امسال عکس‌هایش از پیاده‌روی اربعین را در نمایشگاه مجازی موزه امام علی(ع) به نمایش گذاشته است. محمودی درباره برگزاری نمایشگاه‌های مجازی می‌گوید: «در ایام کرونا به دلیل کمتر شدن فعالیت‌های اجتماعی، مردم به سمت فضای مجازی روآوردند. در این مدت توجه علاقه‌مندان به کارهای هنری نسبت به نمایشگاه‌های مجازی بیشتر شد. هر چند نمایشگاه حضوری لطف دیگری دارد اما نمایشگاه مجازی امکان بازدید گروه‌های بیشتر را فراهم می‌کند. به نظرم حتی بعد از باز شدن موزه‌ها و تمام شدن کرونا باید از ظرفیت فضای مجازی برای برگزاری نمایشگاه استفاده کرد. با توجه به مشکلات ترافیک تهران و دور بودن مسیرها، برگزاری نمایشگاه مجازی فرصت خوبی برای نمایش آثار هنرمندان است. البته اطلاع‌رسانی بسیار مهم است تا افراد بیشتری در جریان برنامه‌های موزه‌ها قرار بگیرند.»

عکس‌ها: محمد عباس‌نژاد

گلایه اهالی فرحزاد از ترافیک معابر محله و پیامدهای یک طرح نیمه‌کاره

خیابان گلبهار کی تکمیل می‌شود؟

حسن حسن‌زاده

ترافیک ورودی محله فرحزاد صبح و شب ندارد. هر ساعتی از روز که گذرتان به خیابان فرحزادی بیفتد، چند دقیقه‌ای باید ترافیک کلافه‌کننده تنها مسیر دسترسی به این محله را تحمل کنید. همین مسئله مسئولان شهرداری را به فکر ساخت یک ورودی دیگر به محله فرحزاد از بزرگراه یادگار امام(ره) انداخته است. حدود یک سال پیش، پروژه ساخت خیابان گلبهار با همین هدف، آغاز و در دل این خیابان در حال ساخت هم میدان تره‌بار فرحزاد جانمایی شد. با گذشت یک سال از آغاز پروژه، خیابان گلبهار همچنان نیمه‌تمام باقی مانده و مشکلاتی برای همسایگان ایجاد کرده است. سری به خیابان گلبهار زدیم و در گفت‌وگو با اهالی، شورایاران و مسئولان شهرداری، ابعاد مشکل و روند ساخت این معبر جدید را بررسی کردیم.

حوالی ظهر وقتی کاسبی رستوران‌های خیابان فرحزادی رونق می‌گیرد، صف خودروهای گرفتار در ترافیک هم از خیابان فرحزادی تا ورودی این محله از بزرگراه یادگار امام(ره) کشیده می‌شود. محله فرحزاد با ۳۵ هزار نفر جمعیت و انبوهی از گردشگران و طبیعت‌دوستانی که گذرشان به این محله می‌افتد، فقط یک ورودی از بزرگراه دارد. با وجود این، یک سالی است که شهرداری طرح ساخت خیابان گلبهار را کلید زده تا بخشی از مشکلات دسترسی به فرحزاد و بار ترافیک خیابان اصلی محله کاهش پیدا کند؛ طرحی که البته از یک سال گذشته تاکنون نیمه‌تمام باقی مانده و مشکلات ریز و درشتی را هم برای همسایگان این گذر در حال ساخت ایجاد کرده است. حوالی ظهر که ترافیک خیابان فرحزادی به اوج خود می‌رسد، از ورودی این خیابان مسیر خیابان گلبهار را در پیش می‌گیریم. از ابتدای مسیر تا میدان تره‌بار تازه تأسیس محله آسفالت شده اما پس از آن یک معبر خاکی و پر دست‌انداز در انتظار خودروهاست. «مصطفی لالی» شورایار محله فرحزاد می‌گوید: «تا پیش از ساخت این خیابان، در این محدوده راهی برای عبور خودروها وجود نداشت. فقط ساکنان منازل اطراف پای پیاده از دل این زمین‌های خاکی به منازل خود دسترسی داشتند. حالا که یک سال از ساخت خیابان گلبهار و جانمایی میدان تره‌بار در این خیابان می‌گذرد، تنها بخشی از این خیابان آسفالت شده و مهم‌تر اینکه هنوز خروجی خیابان به بهره‌برداری نرسیده است.»

گرد و غبار سهم همسایه‌هاست

خیابان گلبهار به معبری خاکی با ردیفی از آپارتمان‌های قد و نیم قد منتهی می‌شود. ساکنان حاشیه این معبر خاکی می‌گویند تا پیش از آغاز عملیات ساخت خیابان گلبهار خبری از تردد وقت و بی‌وقت خودروها و بروز مشکلات ریز و درشت امروز نبود. «حمید اسمی» ساکن یکی از خانه‌های حاشیه این گذر می‌گوید: «شهرداری با ساخت میدان تره‌بارکاری مثبت انجام داده و حالا اهالی می‌توانند مایحتاج خود را با قیمت مناسب‌تر تهیه کنند. اما مشکل اینجاست که میدان تره‌بار در یک خیابان نیمه‌کاره ساخته شده است. شهرداری تنها بخشی از خیابان گلبهار را آسفالت کرده و پیش از تکمیل این خیابان، میدان تره‌بار را در دل آن جانمایی کرده است. در حالی که هنوز تکلیف خروجی خیابان گلبهار روشن نیست.» اسمی ادامه می‌دهد: «مشتریانی که با خودرو شخصی از بزرگراه یادگار امام(ره) برای خرید به این محدوده می‌آیند، به جز این معبر خاکی و پر دست‌انداز راهی برای خروج ندارند. حالا همسایه‌ها مانده‌اند و گرد و غبار ناشی از تردد خودروها.» این حرف‌ها درددل مشترک ساکنان حاشیه این معبر خاکی است. «قدرت زیادی» یکی دیگر از ساکنان این محدوده می‌گوید: «از آنجایی که شبکه فاضلاب شهری در فرحزاد تکمیل نشده، فاضلاب مصرفی خانه‌ها هم به این معبر خاکی می‌ریزد و علاوه بر بوی نامطبوع مشکلات زیست‌محیطی دیگری هم ایجاد می‌کند. اگرچه شهرداری بخشی از نهر حاشیه خیابان را تکمیل کرده است ولی تا آسفالت نشدن کامل معبر این مشکلات پابرجاست.»

اگر خروجی خیابان گلبهار باز شود

در انتهای معبر خاکی، درختان توت چند دهساله جلب توجه می‌کنند. این توتستان نشان از ملک شخصی یکی از همسایه‌ها دارد که در مسیر خروجی این خیابان در حال ساخت قرار گرفته است. لالی می‌گوید: «خروجی خیابان گلبهار به ملک شخصی یکی از همسایه‌ها منتهی می‌شود. در پیگیری‌هایی که از شهرداری کرده‌ایم، یکی از دلایل طولانی شدن پروژه ساخت خیابان گلبهار هم همین مسئله عنوان شده است. مدتی پیش مالک این زمین با ریختن ماسه، خروجی معبر نیمه‌کاره را مسدود کرد. در نتیجه خودروهایی که برای خرید از تره‌بار به این محدوده آمدند، مجبور شدند از همان راه آمده برگردند و مسیر یک‌طرفه تا خیابان فرحزادی را طی کنند. اگرچه با پیگیری شورایاران و شهرداری منطقه، فعلاً مالک زمین به باز کردن مسیر رضایت داده و به تازگی خروجی خیابان هم باز شده، اما گرد و خاک ناشی از نیمه‌کاره ماندن پروژه امان همسایه‌ها را بریده است.» لالی ادامه می‌دهد: «تکمیل خیابان گلبهار و آسفالت شدن کل مسیر، راه دسترسی خودروها به خیابان مهر و سپس میدان شهید فرحزادی و بالادست محله را هموار می‌کند. سال‌هاست ترافیک خیابان فرحزادی به‌عنوان تنها مسیر دسترسی به محله از بزرگراه یادگار امام(ره) معضل شماره یک محله است. ساخت خیابان گلبهار می‌تواند بار ترافیکی خیابان فرحزادی را کاهش دهد. چون علاوه بر اهالی فرحزاد، ساکنان محله شهرک نفت و اهالی چند محله دیگر منطقه ۵ هم از خیابان فرحزادی برای دسترسی به منازل خود استفاده می‌کنند.»

ادامه پروژه پس از توافق با مالک

«حسن صفات» شهردار منطقه ۲ از ساخت خیابان گلبهار با هدف سهولت در تردد شهروندان و کاهش معضلات ترافیکی فرحزاد می‌گوید: «وجود رستوران‌های بسیار در محدوده گردشگری فرحزاد باعث افزایش حجم تردد در این محدوده شده و علاوه بر ایجاد مشکلات ترافیکی در خیابان‌های این محله، بر ترافیک بزرگراه یادگار امام(ره) هم اثرگذار است. به همین دلیل برای سهولت در دسترسی اهالی فرحزاد به خیابان‌های گلپاد، امامزاده داود(ع) و میدان تره‌بار جدید فرحزاد، طرح ساخت خیابان گلبهار با توجه به طرح تفصیلی و طرح مطالعاتی ترافیک در دستور کار قرار گرفت.» صفات از جزئیات این معبر جدید می‌گوید: «خیابان گلبهار با طول ۱۲۰متر و عرض ۱۳متر طراحی شده است. در این طرح عملیات ساخت ۲۶۰متر نهر سرپوشیده، ۴۴۰متر نهر روباز و کانیو برای هدایت آب‌های سطحی اجرا شد.»

با وجود این، مدتی است که پروژه ساخت خیابان گلبهار به دلیل قرار گرفتن یک ملک شخصی در خروجی این خیابان متوقف شده است. «محمدرضا کرمی» معاون فنی و عمران شهردار منطقه در این‌باره می‌گوید: «در طرح ساخت خیابان گلبهار، این خیابان از کنارگذر بزرگراه یادگار امام(ره)، آغاز و به محور امامزاده داود(ع) متصل می‌شود. پروژه ساخت این خیابان پس از اجرای بخشی از آن به دلیل قرار گرفتن یک ملک شخصی معارض در خروجی خیابان و شکایت مالک متوقف شد. پس از این اتفاق، معاونت فنی و عمران در مکاتبه با حوزه املاک شهرداری منطقه درخواست توافق با مالک را ارائه کرده است تا در صورت توافق و جلب رضایت مالک، پروژه ساخت خیابان گلبهار ادامه پیدا کند.» کرمی ادامه می‌دهد: «هرچند بخشی از این ملک معارض در طرح تفصیلی به‌عنوان معبر در نظر گرفته شده اما ادامه کار مشروط به توافق با مالک است. قرارداد این پروژه پابرجاست و پیمانکار هم برای ادامه پروژه آماده است. امیدواریم با حصول این توافق زودتر خیابان گلبهار، تکمیل و بار ترافیکی خیابان فرحزادی و مشکلات اهالی رفع شود.»

مروری بر سرگذشت ساختمان موقوفه احمد میرسپاسی در میدان تجریش که روزگاری هتل بود

عمل به سنت وقف نام لیستر را زنده نگه داشت

راحله عبدالحسینی

عکس‌های قدیمی، راویان ساکت و خموش گذشته هستند؛ درست مثل همین عکس قدیمی از ساختمانی که در ضلع جنوب غربی میدان تجریش جا خوش کرده است. روزگاری که نه از پایانه تاکسی و اتوبوس در میدان تجریش خبری بود و نه از هیاهوی دستفروشان. روایت ساختمان هتل «فرد» تجریش از مرد مشهوری می‌گوید که آوازه ثروتش نقل محافل بود. اما داستان غم‌انگیزی هم داشت که باعث شد اموالش از جمله همین هتل فرد را وقف کند. در گفت‌وگو با «داریوش شهبازی» نویسنده و پژوهشگر تهران بیشتر درباره زندگی «احمد میرسپاسی» و موقوفاتش می‌پرسیم.

داریوش شهبازی
نویسنده و پژوهشگر تهران

میدان تجریش است و اتفاقات‌ریز و درشت آن. انگار هر گوشه‌اش را نگاه می‌کنی، رمز و رازی دارد. مثلا همین گوشه جنوب غربی با یک ساختمان کماکان معمولی. اما وقتی دقیق‌تر می‌شوی می‌بینی که نه تنها معمولی نیست، بلکه روایت جالبی هم دارد. این ساختمان یکی از موقوفات احمد میرسپاسی معروف به «احمد لیستر» است. کسی که از رانندگی برای خود ثروتی به هم زد و نامش سر زبان‌ها افتاد. ماجرای فرزندانش هم نقطه عطف زندگی او شد تا با وقف میراثش برای خود باقیات الصاحاتی باقی بگذارد.

شهرتی که از رانندگی به دست آمد

احمد لیستر اوایل قرن حاضر در ایران محبوبیت پیدا کرد. شهبازی، نویسنده کتاب تهران‌نامه می‌گوید: «نخستین علت محبوبیت او این بود که از شغل رانندگی، ناگهان به ثروت زیادی رسید و مالک زمین شد و بعد هم به دنیای واردات قدم گذاشت. این رشد اقتصادی یکی از علت‌های شهرت احمد لیستر است. او ابتدا راننده وثوق‌الدوله بود. وثوق‌الدوله، نخست‌وزیر ایران و از دولتمردان تأثیرگذار اواخر دوره قاجار و برادر احمد قوام (قوام‌السلطنه) بود. آن زمان را در نظر بگیرید که اتومبیل یک پدیده نو در جامعه شناخته می‌شد. احمد لیستر از جمله رانندگانی بود که با توجه به هوش و ذکاوتش، دانش مکانیک خودرو را هم یاد گرفته بود و می‌توانست از عهده مسائل فنی برآید. در آن دوران، چنین راننده‌ای بسیار مورد احترام بود. بیراه نیست اگر راننده‌ای با چنین دانش فنی در آن دوران را با یک خلبان مقایسه کنیم. زیرا افراد عادی اصلاً از تعمیر خودرو یا حتی راندن خودرو سر درنمی‌آوردند. تعداد مکانیک اتومبیل هم در آن روزگار در تهران به تعداد انگشتان دست بود و اگر خودرویی مشکل پیدا می‌کرد و متوقف می‌شد، همه باید دست از کار می‌کشیدند تا مکانیک سر برسد. بنابراین همین شغل باعث محبوبیت و شهرت احمد لیستر شد.» احمد میرسپاسی بعدها راننده احمدشاه قاجار و سپس راننده پهلوی اول شد. شهبازی ادامه می‌دهد: «تعامل و ارتباط خوب او با رضاخان باعث شد وارد ارتش شود و از رضاخان، درجه سلطانی بگیرد. درجه سلطانی برابر سروانی امروز بود. بعد از اینکه وارد قشون شد، باز هم ارتقای مقام پیدا کرد و به ریاست قورخانه رسید.»

نمایندگی کارخانه اشتون لیستر

احمد میرسپاسی چرا به احمد لیستر مشهور شد؟ این پرسشی است که شهبازی پاسخ می‌دهد: «احمد میرسپاسی به خاطر هوشی که داشت به راحتی توانست با اروپائیان رابطه برقرار کند. بازرگانی را که شغل پیچیده‌ای است به سرعت آموخت و از کارخانه‌ای در انگلستان که متعلق به اشتون لیستر بود نمایندگی گرفت. اشتون لیستر در زمینه ماشین‌آلات کشاورزی فعالیت می‌کرد. احمد لیستر بعد از کسب مجوز نمایندگی ماشین‌آلات کارخانه‌ای به نام اشتون لیستر هم در دوران ناصرالدین شاه قاجار تأسیس کرد. حوزه واردات و وارد شدن به جرگه بازرگانان برای او بسیار موفقیت‌آمیز بود و ثروت زیادی را برای او به همراه آورد. وی بعد از اینکه به این ثروت می‌رسد، وارد عرصه زمین‌داری و املاک می‌شود.»

وصلت با خانواده سلطنتی

احمد لیستر وقتی باجناق پهلوی اول شد، دیگر آوازه شهرت را بر خود تمام کرد. نویسنده کتاب تهران‌نامه می‌گوید: «نکته دیگر ازدواج با خانواده امیرسلیمانی بود. احمد لیستر با نصرت‌الزمان امیرسلیمانی، خواهر ملکه توران(همسر رضاشاه) ازدواج کرد. به این‌ترتیب احمد لیستر باجناق رضاشاه شد. این موضوع به شهرت او افزود و نامش بیش از پیش بر سر زبان‌ها افتاد.» شهبازی ادامه می‌دهد: «دولت ایران به تبعیت از دولت نازی‌های آلمان سال ۱۳۱۷ سازمانی به نام پرورش افکار را درست می‌کند تا تبلیغات برای دولت نازی و دولت رضاشاه از این طریق انجام شود. این سازمان به ساختمانی برای گردهمایی و برگزاری جلسات نیاز داشت. غرب میدان توپخانه، ساختمانی متعلق به احمد لیستر بود که در اختیار این سازمان قرار گرفت.»

ماجرای تلخ پسران احمد لیستر

در تاریخ معاصر افراد زیادی بودند که از راه‌های مختلف به ثروت کلان رسیدند اما نامی از آنها باقی نماند. شهرت احمد لیستر و باقی ماندن نامش فقط به دلیل ثروتش نبود. دلیل اصلی ماندگار شدن اسم او در تاریخ، ماجرای قتل پسر بزرگش، فرخشاد به دست پسر کوچکش، فرامرز بود. احمد لیستر وقتی با این اتفاق مواجه شد، تصمیم گرفت همه دارایی‌اش را وقف کند. این اتفاق خوفناک در کوران جنگ جهانی دوم در تهران رخ داد. در مجله‌ها و روزنامه‌ها مرتب از این اتفاق تلخ حرف و حدیث بود. این ماجرا باز هم اسم احمد لیستر را همراه داشت. او بعد از این جریان اموالش را وقف کرد. شهبازی در توضیح ماجرا می‌گوید: «فرخشاد به دست فرامرز کشته می‌شود. پلیس تا مدت‌ها پیگیر شواهد و مدارک بود تا بتواند حقیقت ماجرا را کشف کند. پلیس به فرامرز مشکوک می‌شود. احمد لیستر هم با فرامرز قول و قرارهایی می‌گذارد که در صورت گفتن حقیقت ماجرا، اموال پدری نصیب او شود. فرامرز اعتراف می‌کند که به کمک دوستانش، برادرش را با پتک کشته و در چاه باغی در ونک انداخته است. با پیگیری پلیس جنازه فرخشاد، پیدا و حقیقت روشن می‌شود. طولانی شدن این ماجرا باعث می‌شود که اخبار به‌طور مرتب در روزنامه‌ها و مجله‌ها چاپ شود و همچنان نام احمد لیستر بر سر زبان‌ها باشد.» بعد از این اعتراف احمد لیستر دارایی‌های‌اش را وقف می‌کند.

موقوفات در تجریش و توپخانه

در میان موقوفات احمد لیستر ۲موقوفه عمده به جا مانده که آشکارا نام سید احمد میرسپاسی یا احمد لیستر را بر تابلوی معرفی خود دارد. اولی ساختمان ضلع جنوب غربی میدان تجریش که توسط اداره موقوفات تهران اداره می‌شود؛ ساختمانی که قبلاً هتل بود به نام «فرد» و حالا فروشگاه است. «عباس صالحی» از قدیمی‌های شمیران می‌گوید: «به جای هتل، باغی بود به نام باغ حاج عمو. احمد لیستر باغ حاج عمو را خرید و هتلی در آن ساخت. بعد هم آن را وقف کرد.»

> **در میان موقوفات احمد لیستر ۲موقوفه عمده به جا مانده که آشکارا نام سید احمد میرسپاسی یا احمد لیستر را بر تابلوی معرفی خود دارد.**

موقوفه مهم دیگر احمد لیستر املاک موقوفه کرج است. موقوفه کرج زیر نظر اداره اوقاف و امور خیریه شهرستان کرج اداره می‌شود. از دیگر موقوفه‌های او موقوفات معروف محوطه میدان امام خمینی(ره) یا همان توپخانه سابق است. یکی دیگر از موقوفات او هم در خیابان قزوین به نام گاراژ لیستر است.

به بهانه روز جهانی ناشنوایان با نقاش ساکن محله ستارخان گفت‌وگو کرده‌ایم

تهران باید آبی باشد نه خاکستری!

راحله عبدالحسینی

دنیای آرام و بی‌هیاهوی او با بوم نقاشی و رنگ روغن معنا می‌گیرد. «الهام حسنی‌نژاد فراهانی» از دوران نوجوانی با هنر نقاشی آشنا شد و هر روز بیشتر با آن خو گرفت تا بتواند حالا که راه شنیدن بر او بسته شده، راهی دیگر برای ارتباط با جهان اطرافش داشته باشد. او راه هنر را انتخاب کرد. هنرمند هم‌محله‌ای ما ناشنواست. او تاکنون در گالری فرهنگسراهای نیاوران و ارسباران و چند گالری دیگر نمایشگاه نقاشی برگزار کرده است. در آستانه ۸ مهر (۳۰سپتامبر)، روز جهانی ناشنوایان درباره هنر نقاشی و ارتباطش با دنیای پیرامون گپ زدیم. او که در محله ستارخان زندگی می‌کند، معتقد است که بوم نقاشی جایی برای بروز اندیشه اوست.

بوم نقاشی عرصه خوبی برای ابراز احساسات ماست. حسنی‌نژاد فراهانی با ما هم عقیده است. می‌گوید: «بوم، کاغذ یا هروسیله دیگر نقاشی جولانگاه و بستری است که من احساساتم را به تصویر درمی‌آورم و احساساتم را با مخاطبان به اشتراک می‌گذارم؛ این، خاصیت هنر است. زبان مشترکی بین همه انسان‌هاست. با قلم‌مو، بوم و کاردک یا هر وسیله دیگری که برای نقاشی در دست می‌گیرم یکی می‌شوم. ما جسمی واحد می‌شویم تا بی‌واسطه حرف دل را به مخاطب بزنیم. بهتر است بگویم که بوم و قلم‌مو ۲گویای خموش هستند که به واسطه آنها می‌شود زندگی را بهتر تجربه کرد. در کل هنر یعنی زندگی. پس کسی که می‌خواهد زندگی را بشناسد باید لباس هنر بر تن کند و اگر استعداد نقاشی دارد زود خود را با قلم و بوم آشنا کند که به دنیایی تازه وارد می‌شود و می‌تواند از دریچه هنر به زندگی نگاه کند.» او درباره سبک نقاشی‌اش می‌گوید: «در سبک‌های گوناگون نقاشی کشیده‌ام. تجربه‌های خوبی هم داشته‌ام. اما بیشتر از همه در سبک‌های اکسپرسیونیسم، امپرسیونیسم و سورئالیسم نقاشی می‌کشم.»

نقاشی از خانه‌های قدیمی

هنرمند هم‌محله‌ای ما مجموعه آثاری دارد که در آن فقط از خانه‌های قدیمی نقاشی کشیده‌است.

او درباره علاقه‌اش به خانه‌های قدیمی می‌گوید: «بسیار به خانه‌های قدیمی علاقه‌مند هستم. چون گذشته گمشده را هویدا می‌کنند و بیانگر سنت‌های فراموش شده هستند.» از دیدگاه او همین خانه‌های قدیمی که در کوچه‌پسکوچه‌های محله ما هنوز سرپا هستند و کمر خم نکرده‌اند، راهی برای شناخت هویت ماست. او تهران و جزئیاتش را سوژه خوبی برای نقاشان می‌داند و می‌گوید: «کلانشهر تهران به‌خاطر رنگ‌های متعددی که در آن به چشم می‌خورد، جایی برای بروز اندیشه آدمی است که ابزار نقاشی را بردارد و طرحی روی بوم بزند.»

تهران رنگی و بانشاط

حسنی‌نژاد فراهانی درباره اینکه تهران را چه رنگی می‌بیند هم نکته جالبی دارد: «سعی کرده‌ام رنگ‌های سیاه، سفید و خاکستری شهرم را رنگی ببینم. چون دوست دارم شهرم را رنگی و بانشاط ببینم. اگر قرار بود من روی تهران رنگ می‌زدم و نقاشی می‌کردم تا کمی از خاکستری آن گرفته شود، حتماً رنگ آبی را انتخاب می‌کردم.» او که از تهران هم نقاشی کشیده است ادامه می‌دهد: «من به‌طور مشخص از محله خودم نقاشی نکشیده‌ام. اما محله‌های قدیمی تهران در نقاشی‌های من هست. تهران در نقاشی‌های من به رنگ واقعی خودش است؛ طوسی! » صحبت که به تهران و دوست داشتنی‌هایش می‌رسد از او می‌پرسم که برای تفریح یا قدم زدن کدام نقطه تهران را دوست دارد. او پاسخ می‌دهد: «شمیران، کوهپایه‌های شمال تهران، بازار تجریش و بازار تهران و همین‌طور محله‌های قدیمی تهران را خیلی دوست دارم. برای نقاشی هم از همین محله‌ها الهام می‌گیرم.»

حضور در نمایشگاه قلمه

نقاش هم‌محله‌ای ما مدتی پیش در نمایشگاه گروهی با عنوان «قلمه» در نگارخانه دانشجو دانشگاه تهران حضور داشت. نمایشگاهی که آثار نقاشان درباره درختان بود. او می‌گوید: «نمایشگاه پربازی بود. چون تحول و زایش را در آن مشاهده می‌کردیم. احساس بسیار خوبی از این پروژه نمایشگاهی دارم. زیرا در کنار بقیه دوستانم نگاهم را با موضوع درخت به تصویر کشیده‌ام. به نظر من درخت نمادی از زندگی و گذر عمر است که در ۴فصل پویا بوده و هر بار به شکلی خود را نشان می‌دهد. گذشت عمر آدمی را در وجود درخت می‌توان پیدا کرد. سعی کردم در نقاشی‌هایم آدمی را در چهارراه فصول خود نشان بدهم و درخت را آینه تمام قد گذر عمر دانستم؛ با این تفاوت که عمر انسان کوتاه است ولی عمر درخت اگر آفتی برایش پیش نیاید و تبری آن را لمس نکند، بسیار طولانی است و قصه‌های بسیار برای آدم‌ها دارد.»

> **تهران و نقاشی‌های دیواری**
>
> نقاشی‌های دیواری سعی دارد تا حد و اندازه خودش رنگی روی روزمرگی‌ها بپاشد و زندگی را برای شهروندان بانشاط کند. حتی دیوارهایی که زیر بار فرسودگی کمر خم کرده‌اند، جایی برای نقاشی دیواری شده‌اند. حسنی‌نژاد فراهانی درباره نقاشی دیواری می‌گوید: «گاهی نقاشی‌های دیواری مکان به تصویر درآوردن آمال و آرزوهای شهروندان است. دریایی خروشان، پرواز دسته‌جمعی پرندگان و دشت‌های پر از گلی که از آنها نشانی در تهران نیست، روی دیوارها به نمایش درمی‌آید و آرامش را به شکل انتزاعی میان دغدغه‌ها و شلوغی‌های تهران می‌آورد. این کار تا حد زیادی توانسته رنگ زندگی به تهران ببخشد و این شهر را از حالت ماشینی بودن و رنگ‌های تیره و خاکستری درآورد.»

مراکز فرهنگی و بروز استعدادها

برای ارزیابی فعالیت‌های مراکز فرهنگی منطقه چه کسانی بهتر از هنرمندان ساکن منطقه درست مثل حسنی‌نژاد فراهانی. او می‌گوید: «هر بار که در مراکز فرهنگی منطقه حضور پیدا کرده‌ام، رویداد تازه‌ای دیده‌ام. به‌طور کلی برنامه‌ها پربار بود و استعدادهای خوبی از این مراکز فرهنگی راه خود را به عالم هنر باز کرده‌اند.» او تجربه تدریس در مراکز فرهنگی را هم دارد: «گاهی که بوم و رنگ و قلم به من استراحت می‌دهند فکر تدریس می‌افتم که تجربه خوبی هم است.»

ماسک و محدودیت لب‌خوانی برای ناشنوایان

روزگار کرونا برای ناشنوایان مصائب مضاعفی را رقم زد. ناشنوایانی که با لب‌خوانی با دیگران ارتباط برقرار می‌کردند، حالا از پشت ماسک‌هایی که بر چهره گذاشته شده، راه ارتباطی خود را مسدود می‌بینند. حسنی‌نژاد فراهانی، هنرمند ناشنوای محله ستارخان روزهای کرونا را برای حفظ سلامت خود بیشتر در خانه و پای بوم نقاشی گذرانده است. می‌گوید: «به نظر من بین بوم و نقاش هیچ مانع و حجابی نیست و ماسک تنها یک مخاطب است که از عطر رنگ و تصاویر روی نقش لذت می‌برد. من هم این روزها وقتی از خانه خارج می‌شوم ماسک می‌زنم و موارد بهداشتی را رعایت می‌کنم. شرایط طوری است که همه باید رعایت کنیم. برای برخی هم البته سخت‌تر است.»

> **آشنایی با نقاش هم‌محلی**
>
> الهام حسنی‌نژاد فراهانی مدرک فوق دیپلم نقاشی دارد. او از کودکی ناشنوا بوده. اما عرصه هنر را برای ارتباط با همنوعانش انتخاب کرده؛ عرصه‌ای که در آن خوش درخشیده و تا به حال در چند نمایشگاه حضور داشته‌است. حدود ۲ده است که نقاشی را در محضر استادان بزرگی از جمله زنده‌یاد اسماعیل شیشه گران و استاد بهزاد شیشه گران آموزش دیده‌است و می‌گوید که هنوز افتخار شاگردی در کلاس استاد بهزاد شیشه گران را دارد. در نمایشگاه‌های نگارخانه‌های برگ سال ۱۳۷۷، سرو سال ۱۳۷۹، حجاب سال ۱۳۸۲، فرهنگسرای نیاوران سال ۱۳۸۲، فرهنگسرای هنر سال ۱۳۸۷ و فرهنگسرای ارسباران سال ۱۳۹۶ حضور داشته و نمایشگاه گروهی قلمه در سال ۱۳۹۷ هم آخرین نمایشگاه او قبل از شیوع کرونا بود.

«حجت کسری» مداح سرشناس و پیرغلام اهل بیت(ع) در آستان امامزاده اسماعیل(ع) آرام گرفت

وداع با روضه‌خوان وقت شناس و آراسته شمیران

شهره کیانوش راد

محرم با نوای حاج «حجت کسری» در شمیران حال و هوای دیگری پیدا می‌کرد. او از کودکی شاگرد مکتب حسین(ع) بود. با صدای جانسوزش دل‌ها را روانه کربلا می‌کرد. زنده‌یاد کسری بیش از ۵۰ سال با صوت دلنشینش در مجالس شمیران مداحی می‌کرد. پیرغلام اهل‌بیت(ع) در آستانه اربعین حسینی به رحمت خدا رفت. یادش گرامی باد!

نوحه‌خوانی را از سن خیلی کم، شروع و در ۱۲ سالگی ردای مداحی را بر به تن کرد و تا زمانی که حنجره طلایی‌اش از کار نیفتاده بود خود را وقف مجالس اباعبدالله(ع) کرده بود. ماجرای بیماری او به نخستین سفری مربوط می‌شد که راهی کربلا شد.گویی همه آنچه خوانده بود و تمام ذکر مصیبت‌ها را در این سفر با چشم جان دید. پس از برگشتن از این سفر معنوی دچار عارضه مغزی و حنجره او تا سال‌ها خاموش شد.

آموزش مداحی

تربیت شاگردان و آموزش مداحی به علاقه‌مندان یکی از فعالیت‌های حاج حجت کسری بود. کودکان از ۵سالگی برای آموزش مداحی نزد حاجی می‌آمدند. او شرطی برای آموزش به کودکان گذاشته بود: «از درس و مدرسه نباید غافل شوید.» در صورتی به آنها آموزش می‌داد که مطمئن می‌شد به درسشان لطمه‌ای وارد نمی‌شود. حاج کسری به اصولی معتقد بود و به دیگران نیز توصیه می‌کرد رعایت کنند. نوع پوشش و رفتار مناسب از توصیه‌های همیشگی او به مداحان بود. معتقد بود کسی که در کسوت مداحی است باید اول از همه‌منش و رفتارش در شأن ذاکری اهل‌بیت(ع) باشد و می‌گفت مداح باید ظاهری آراسته و مذهبی داشته باشد. سبک تهرانی‌های قدیم مثل حاج اکبر ناظم را می‌پسندید و می‌گفت: «مجلس اهل‌بیت(ع) باید متناسب با شأن ائمه برگزار شود.»

> **مرحوم کسری، معتقد بود کسی که در کسوت مداحی است باید اول از همه‌منش و رفتارش در شأن ذاکری اهل‌بیت(ع) باشد**

خلف وعده نمی‌کرد

یکی از ویژگی‌های مرحوم کسری این بود که هیچ‌گاه برای رفتن به مجلس پولی را معین نمی‌کرد. هرچه می‌دادند را در پاکتی می‌ریخت و به مبلغ آن نگاه نمی‌کرد. اگر به چند مجلس دعوت می‌شد با برنامه‌ریزی دقیق و سر ساعت در مجلس روضه‌خوانی حاضر می‌شد و هیچ‌گاه خلف وعده نمی‌کرد. او به برپایی روضه‌های خانگی معتقد بود.

سیاهپوش کردن خانه استاد

حاج حجت کسری، پیرغلام اهل‌بیت(ع) شاگردان بسیاری را تربیت کرد. مداحان و ذاکران شمیرانی که بیشترشان افتخار شاگردی حاجی را داشته‌اند، ۳روز مانده به آغاز محرم به خانه این پیرغلام و استاد خود می‌رفتند، لباس سیاه بر تن می‌کردند و در مراسم سیاهپوش کردن خانه استادشان شرکت می‌کردند. او که یکی از مداحان خوشنام شمیران بود در روزهایی که به اربعین حسینی نزدیک می‌شویم به سوی قافله سیدالشهدا(ع) و یارانش عروج کرد و در آستان مقدس امامزاده اسماعیل(ع) آرام گرفت.

«محمدحسین رحیمیان» در وصف حجت کسری چنین سروده است: اربعین جای همه داری زیارت می‌کنی ای بزرگ روضه‌خوان‌های شمیران الوداع

niazmandiha.official

شرق	
افسریه	۳۳۸۰۸۰۶۹
بلوار پروین	۷۷۲۹۸۴۵۱
پیروزی	۳۳۷۹۳۰۲۳
تهرانپارس	۷۷۸۸۸۷۷۷
تهران نو	۷۷۹۰۲۶۴۶
حکیمیه	۷۷۳۰۷۸۳۰
خاوران	۳۳۸۳۹۲۰۲
سه راه افسریه	۳۳۸۰۸۸۸۴
رسالت	۲۲۵۳۲۴۴۷
فرجام	۷۷۲۰۷۹۳۹
قنات کوثر	۷۷۳۷۱۷۰۰
مجیدیه	۲۲۵۰۱۸۷۹
میدان امام حسین	۷۷۵۰۰۵۸۳
نارمک	۷۷۹۴۴۴۴۷
نبرد	۳۳۶۹۶۰۶۰
نظام آباد	۷۷۸۴۴۰۱۴
نیروی هوایی	۷۷۹۸۰۹۷۰
جنوب	
امیریه	۵۵۳۷۵۰۴۱
خراسان	۳۳۵۲۲۱۸۶
خزانه بخارایی	۵۵۰۵۵۰۱۰
دولت آباد	۳۳۷۶۷۵۱۶
سه راه آذری	۵۵۷۳۳۴۳۵
شوش	۵۵۰۵۰۴۲۴
شهرری	۵۵۹۵۱۲۶۹
عبدل آباد	۵۵۸۶۳۲۶۲
کارگر جنوبی	۵۵۶۵۱۰۲۴
مولوی	۵۵۸۱۷۴۰۸
مهرآباد	۶۶۲۸۷۶۱۹
نازی آباد	۵۵۰۷۹۴۰۰
وحدت اسلامی	۵۵۸۱۵۵۰۲
یافت آباد	۶۶۶۲۱۹۰۱
بهشت زهرا	۰۹۳۰۱۱۰۱۸۱۹

تلفن دفاتر قبول آگهی

تلفن دفاتر قبول آگهی

دفتر مرکزی پذیرش ۸۸۳۱۱۹۱۹

شمال					
آرژانتین	۸۸۷۵۳۴۰۱	پارک وی	۲۲۰۲۰۴۵۰	قلهک	۲۲۸۴۷۳۲۶
آفریقا	۲۲۰۳۴۴۴۱	پاسداران	۲۲۸۵۱۱۰۰	لویزان	۲۲۹۸۴۳۸۸
اقدسیه	۲۲۲۹۸۲۶۱	تجریش	۲۲۲۱۸۸۱۲	ملاصدرا	۸۸۰۳۲۷۷۱
اندرزگو	۲۲۲۰۹۵۷۱	دولت	۲۲۶۱۴۲۴۳	میرداماد	۲۶۴۰۴۲۲۹
پارک ملت	۲۲۰۴۷۹۳۱	شریعتی شمال	۲۲۸۵۲۶۰۰	ونک	۸۸۷۷۹۹۴۱

مرکز					
امین حضور	۳۳۵۰۳۵۲۵	سهروردی	۸۸۷۴۳۹۹۰	فاطمی	۶۶۴۳۴۹۵۹
انقلاب	۶۶۴۹۷۲۸۰	سهروردی شمالی	۸۸۷۵۶۶۶۱	فردوسی (۱)	۶۶۷۱۱۷۱۷
بازار	۵۵۶۰۴۹۵۵	سید خندان	۲۲۸۴۸۱۹۱	فردوسی (۲)	۶۶۷۱۳۴۸۴
بهارستان	۳۳۱۱۶۶۵۶	شریعتی	۸۸۴۳۵۷۶۹	لاله زار نو	۶۶۷۰۱۴۱۵
جمهوری	۶۶۴۰۱۴۷۹	شهید بهشتی	۸۸۷۵۵۳۳۰	میدان سپاه	۷۷۵۲۶۰۴۴
حافظ	۶۶۷۰۱۸۱۷	شهید مطهری	۸۸۹۰۳۵۵۶	میدان ولیعصر	۸۸۹۶۳۳۸۵
سعدی	۳۳۹۳۷۳۹۹	طالقانی	۸۸۸۰۲۵۶۴	هفت تیر	۸۸۸۴۴۰۶۵
سمیه	۸۸۳۲۳۳۷۸			یوسف آباد	۸۸۰۶۳۷۵۴

حومه تهران					
اسلامشهر	۵۶۱۴۹۴۰۰	شهر پرند	۵۶۷۹۱۴۷۳	شهریار	۶۵۲۶۶۳۷۶
جاده‌مخصوص‌کرج	۴۴۱۹۵۰۰۰	شهر پردیس	۷۶۳۴۵۶۰۴	کرج	۰۲۶۳۲۲۳۴۰۴۳
دماوند	۷۶۳۴۰۳۴۴			لواسانات	۲۶۵۵۱۴۹۰
رباط کریم	۵۶۲۳۸۴۴۴	شهرقدس	۴۶۸۵۷۱۲۳	ورامین	۳۶۲۷۸۵۴۵

تلفن پذیرش آگهی ۱۸۱۹ شبانه روزی

www.Rahnama.com

غرب	
آزادی	۶۶۸۶۷۹۶۴
آیت ا... کاشانی	۴۴۰۷۴۰۳۳
بلوار فردوس	۴۴۰۵۱۳۱۷
پونک	۴۴۴۳۵۷۲۷
توحید	۶۶۹۴۰۵۳۸
تهرانسر	۴۴۵۶۱۳۳۳
دهکده المپیک	۴۴۱۴۶۶۳۳
جلال آل احمد	۸۸۲۶۵۵۵۳
جنت آباد	۴۴۴۷۲۷۱۲
ستارخان	۴۴۲۱۶۶۸۹
سعادت آباد	۸۸۶۹۶۰۱۰
شهران	۴۴۳۳۵۹۶۶
شهرک اکباتان	۴۴۶۶۵۹۴۹
شهرک غرب	۸۸۳۷۲۹۷۱
صادقیه	۴۴۰۷۹۰۰۵
فرحزاد	۲۲۰۶۱۸۷۷
فلکه اول شهران	۴۴۳۳۵۹۶۵
فلکه دوم صادقیه	۴۴۰۷۹۰۰۶
میدان المپیک	۴۴۱۴۶۶۳۰
نواب	۶۶۴۳۰۹۰۳
هاشمی	۶۶۳۷۹۱۵۱
دفاتر بازاریابی نیازمندیها	
اشرفی اصفهانی	۴۴۰۰۶۵۶۹
اندیشه	۸۸۵۰۵۰۱۱
جهان آرا	۸۸۰۵۷۳۶۰
چهارراه قصر	۸۸۱۷۷۵۳۶
چهارراه ولیعصر	۶۶۴۰۰۸۸۳
سهروردی جنوبی	۸۸۹۳۳۷۰۰
کریمخان	۸۸۸۰۶۱۴۲
مرزداران	۴۴۲۷۶۰۹۱
معلم	۸۸۴۵۰۸۰۵

رهآورد نخستین جهانگردان معاصر ایران در موزه برادران امیدوار کاخ سعدآباد

دور دنیا در ۱۰ سال

مرضیه موسوی

نام جهانگردی در ایران با نام «برادران امیدوار» گره خورده است؛ سال ۱۳۳۳ بود که عیسی و عبدالله امیدوار سفر به دور دنیا را با موتورسیکلت معروفشان شروع کردند. تجربه دیدن سرزمین‌های ناشناخته و آشنایی با قبایل مختلف و فرهنگ‌های متفاوت مهم‌ترین انگیزه‌ای بود که این دو برادر را به سمت جهانگردی سوق داد. سفرنامه برادران امیدوار، مقاله‌ها و مستندهایی که از این سفر جمع‌آوری و نوشته شده، عکس‌ها و... حاصل دیده‌ها، شنیده‌ها و تجربه‌های برادران امیدوار در این سفر پرماجراست. یکی از مهم‌ترین و ارزشمندترین سوغاتی‌های این سفر دور و دراز اشیایی است که این دو جهانگرد از قبایل دور با خود به ایران آوردند. این اشیاگاه عجیب و منحصربه فرد در کاخ سبز مجموعه فرهنگی سعدآباد به نام موزه برادران امیدوار به نمایش گذاشته شده است. به بهانه روز جهانی جهانگردی، تماشای برخی از این اشیا خالی از لطف نیست.

عیسی و عبدالله امیدوار سفر خود به ۹۹ کشور دنیا را با موتورسیکلت آغاز کردند. دومین دور سفرهای آنها با خودرو سیترونی انجام شد که از این شرکت فرانسوی در ازای فروش مقاله‌های سفر خریداری کرده بودند. این موتور و خودرو ون را می‌توانید در ورودی موزه برادران امیدوار در کاخ سعدآباد ببینید.

در ویترین مخصوصی در این موزه می‌توانید عاج و ۲ پای قطع شده فیل را ببینید که از آفریقا رسیده. همچنین جمجمه‌های شامپانزه و فسیل ماهی‌های مختلف. «آرمادیلو» یکی از حیوانات تاکسیدرمی شده‌ای است که در این موزه می‌توان سراغش را گرفت؛ جانوری از خانواده مورچه‌خوارها که نسل آنها در حال انقراض است. تماشای پوست مار بوآ را هم که از آمازون به این موزه آورده شده از دست ندهید.

انواع سازهای سنتی که از کشورهایی مثل هند و پاکستان و کشورهای آفریقایی توسط برادران امیدوار گردآوری شده است ویژگی مشترکی دارند؛ همگی ساخته شده از طبیعت هستند. برخی از این‌سازها به‌خصوص در آفریقا برای جلب توجه حیوانات مختلف و شکار آنها به کار می‌رفت.

در اینجا مردان قبیله ماسایی دوربین عکاسی را یک جعبه جادویی می خوانند

سر کوچک شده انسان از دیدنی‌ترین اشیای موزه برادران امیدوار است. رهآوردی که از قبیله «جیبارو» در آمریکای جنوبی به تهران رسیده. جنگجویان این قبیله سر دشمنان خود را با آدابی مخصوص در دیگ می‌جوشاندند و بعد از خشک کردن و کوچک‌تر شدن آن در این فرایند، آن را از گردنشان آویزان می‌کردند. برادران امیدوار نخستین جهانگردانی بودند که سراغ این قبیله رفتند و در ازای یک کیسه نمک، یکی از این سرهای کوچک شده را از اهالی قبیله جیبارو گرفتند.

تماشای عکس‌های سفر برادران امیدوار به گوشه و کنار دنیا را از دست ندهید؛ عکس‌هایی که این برادران در کنار قبایل کوتاه‌قد و بلندقد گرفته‌اند یا از تجربه زندگی و کار در کنار اسکیموها و.... یکی از دیدنی‌ترین عکس‌های این موزه عکسی است که در آن مردمی از یک قبیله بدوی برای نخستین بار دوربین عکاسی می‌بینند و دور آن جمع شده‌اند.

مناطق یمنه شمال ۲۰۱۳ شهرتهران

● **صاحب امتیاز:** مؤسسه همشهری
● **سردبیر:** مهدی علیپور
● **تحریریه:** شهره کیانوش‌راد
مرضیه موسوی/راحله عبدالحسینی
سحر رمضانعلی‌پور/حسن حسن‌زاده
● **مدیر هنری:** کامران مهرزاده
● **صفحه‌آرایی:** محمدرضا محمدی‌تاش/ علی حسنی / میلاد رفاقتی
فائزه توکلی
● **حروفچینی و تصحیح:** منیژه خسروآبادی/ اعظم آجوربندیان/ فهیمه شیرازی

● **نشانی:** خیابان ولی‌عصر(عج) نرسیده به پارک وی کوچه تورج پلاک۱۴ ● **کد پستی:** ۱۹۶۶۶۵۳۳۸ ● **صندوق پستی:** ۴۵۹۵۶-۱۹۶۶۶ ● **تلفن:** ۲۳۰۲۳۱۰۰ ● **دورنگار:** ۲۳۰۲۳۴۸۸

کافه کتاب

شمیران یا باغ‌های گمشده

کتاب شمیران یا باغ‌های گمشده توصیفی است از مناظر و مناطق دیدنی شمیران؛ مجموعه‌ای تماشایی همراه با عکس‌های رنگی، نقاشی و توضیحات کوتاه درباره اماکن گردشگری و تاریخی و فرهنگی شمیران زیبا. «کریستف لودو» نویسنده و خبرنگار فرانسوی در تدوین این مجموعه از یادداشت‌ها، مطالب تاریخی کتاب جغرافیای تاریخی شمیران و گزارش‌های برخی سیاحان بهره‌برده است. او در این کتاب سنت‌ها، روایت‌ها و حکایت‌هایی که از موسفیدان تجریش شنیده را بازگو کرده و به جذابیت اثر افزوده است. محل‌ها و مناطقی که در کتاب توصیف شده‌اند عبارتند از پل رومی تا بازار تجریش، میدان تجریش تا باغ فردوس، اوین، درکه، ولنجک، سعدآباد تا نیاوران، دارآباد تا بوستان جمشیدیه، جمشیدیه تا پس قلعه از طریق کوهستان، ۲بنا در گلابدره و امامزاده قاسم(ع).

خبر

مسابقه خوشنویسی از اشعار مولانا

مسابقه خوشنویسی از اشعار مولانا به مناسبت سالروز بزرگداشت مولانا جلال‌الدین بلخی برگزار می‌شود. این پویش توسط اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شمیرانات و شمال و به مناسبت ۸ مهر سالروز بزرگداشت شاعر بزرگ پارسی گوی مولانا جلال‌الدین بلخی، برگزار می‌شود. بخش‌های این مسابقه شامل نستعلیق، شکسته نستعلیق ونقاشی‌خط است و شرکت در این پویش بدون محدودیت سنی است. علاقه‌مندان می‌توانند حداکثر ۳اثر به‌صورت فایل تصویری با فرمت jpeg را حداکثر تا تاریخ ۲۰ مهرماه سال جاری به همراه درج کامل اطلاعات فردی و تماس به نشانی پست الکترونیکی shemiranat. tehran@farhangmail.ir ارسال کنند. به آثار بدون اطلاعات فردی‌ترتیب اثر داده نخواهد شد. علاقه‌مندان می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر با شماره ۴۴۷۲۰۷۸۱ واحد فرهنگی تماس بگیرند.

راهنما

چهاردیواری اختیاری نیست!

برج‌نشینی و آپارتمان‌نشینی برای خود قوانین و مقرراتی دارد که به ما می‌گوید چهاردیواری آن قدرها هم اختیاری نیست و ملزم به رعایت حقوقی هستیم. مالکیت در آپارتمان‌ها شامل ۲قسمت است؛ مالکیت اختصاصی و مالکیت مشترک. در مالکیت اختصاصی فقط صاحب آپارتمان حق استفاده از آن را دارد و مالکیت مشترک شامل قسمت‌هایی از ساختمان است که تمامی مالکان حق استفاده از آن را دارند؛ شامل زمین زیربنا، تأسیسات، آسانسور، چاه‌های فاضلاب، راه پله، پشت‌بام و محوطه ساختمان که جنبه استفاده عمومی دارد و در سند اختصاصی قید نشده است. به همین دلیل همه ساکنان باید در حفظ و نگهداری قسمت‌های مشترک سهیم باشند. لازم است ساکنان یک آپارتمان آموزش‌های لازم درخصوص قوانین و مقررات آپارتمانی را فرابگیرند و در اصل حدود وظایف خود و حقوق همسایگان را بدانند.

گردشگری

راحله عبدالحسینی

گنجینه آب

موزه آب یکی از دیدنی‌ترین موزه‌های کاخ سعدآباد است. در این موزه تمام ابزار و فنون استحصال و انتقال آب از گذشته تاکنون به نمایش درآمده. ساختمان موزه شامل ۲بخش اصلی و فرعی و فضای باز است. بخش اصلی ساختمان موزه مربوط به دوران قاجار است. بخش فرعی این ساختمان در زمان پهلوی دوم ساخته شد و برای پذیرایی از مقامات درباری و مهمانان شاه استفاده می‌شد. در ورودی موزه مدل «گاو چاه» به شکل مجسمه‌ای در مقیاس ۱:۱ یادآور روزگاری است که از چاه آب می‌کشیدند. گاو چاه در شهرهای کویری ایران نماد آب است. گاو چاه چاهی است که به وسیله گاو با کمک چرخ و طناب از آن آب می‌کشیدند. چرخی که روی ۲پایه بلند چوبی یا گلی در بالای چاه نصب شده است به وسیله طناب و یوغ به گردن گاو یا حیوانات دیگری مثل اسب و الاغ و حتی شتر بسته می‌شد. حیوان در مسیر مشخصی به نام «گاو ران» که طول آن برابر عمق چاه است حرکت رفت و برگشتی داشت. در مسیر رفت دلو پر از آب را از چاه بالا می‌کشید و در حوضچه کوچکی که دارای یک مجرای خروجی بود تخلیه می‌کرد تا وارد شبکه آبیاری مزارع شود. در راه برگشت دلو دوباره به ته چاه بر می‌گشت. موزه آب ۴گالری دارد. در گالری اول وسایل سنتی آب از قبیل وسایل حفر قنات، تراز لوله‌ای، گونیای چوبی، قرقره، زوایه‌سنج و... است. گالری دیگر موزه آب به ماکت‌هایی از آثار و ابنیه قدیم و شاخص مرتبط با آب مانند از زمان قاجار اختصاص یافته است. در محوطه باز موزه آب مدل‌هایی از تأسیسات آبی جدید و قدیم مانند سدها و کانال‌های آبرسانی ساخته شده تا بازدیدکنندگان به راحتی درباره کارکرد آنها اطلاعات لازم را به دست آورند. بازدید از موزه آب تلنگری است تا در گذشته روش به دست آوردن آب گوارا چه مرارت‌هایی داشت.

هویت

مرضیه موسوی

محله‌ای که «سادات‌آباد» بود

باورش سخت است که سعادت‌آباد با آن برج‌های بلند و خیابان‌های همیشه شلوغ و پاساژها و معماری مدرنش تا ۴۰ سال پیش زمین‌های کشاورزی و بایری بود خالی از ساختمان. هیچ برج آپارتمانی نبود که منظره کوه‌های شمیران را در این محدوده از تهران مخدوش کند و برای رسیدن به آن باید جاده خاکی و بیابانی اطراف تهران را زیر پا می‌گذاشتی. سید ضیاءالدین طباطبایی کسی بود که اسمش به نام محله سعادت‌آباد گره خورده است و برای آبادانی زمین‌های این منطقه کمر همت بست. خیلی زود مغازه‌های آلامد لاله‌زار تهران پر شد از لباس‌های پوست خرگوش که در زمین‌های سادات‌آباد پرورش داده می‌شد و اهالی تهران می‌دانستند در شمال غربی دارالخلافه زمین و دامداری‌هایی هست که کسب و کار در آن رونق گرفته و می‌توان در آن مشغول به کار شد.

نام قدیمی‌اش «سادات‌آباد» بود؛ زمین‌های خالی ازدار و درخت که از دارالخلافه فاصله زیادی داشت و برخلاف اغلب نقاط شمالی تهران خبری از باغ‌های پردار و درخت در آن نبود. این زمین‌ها توسط سیدی به نام «سید حسن»،آباد و به زمین‌های کشاورزی تبدیل شد. کشاورزان این منطقه روستایی اینجا ساختند و چون از دروازه‌های تهران دور بود برای حفظ امنیتشان قلعه‌ای هم ساختند. سال ۱۳۲۵ سید ضیاءالدین ۳ دانگ این روستا را خریداری کرد و ۳دانگ دیگر را فردی به نام محمدجعفرمیرزا خرید. زمان زیادی نگذشت که ۳ دانگ دیگر سادات‌آباد را هم سید ضیاء خریداری کرد و تحولات زیادی در اینجا به وجود آمد.

اخبار فرهنگی

نقد فیلم در هفته دفاع‌مقدس

فیلم تئاتر «پاییز» و فیلم سینمایی «شیار ۱۴۳» پس از نمایش در سالن اجتماعات اداره ارشاد اسلامی شمیرانات نقد و بررسی می‌شود.

«محمدحسین قائدرحمت» مسئول واحد هنری اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شمیرانات با بیان این خبر گفت: «این ۲فیلم با موضوع دفاع‌مقدس و به مناسبت گرامیداشت این ایام، اکران و مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد.» او افزود: «با هدف گرامیداشت هفته دفاع‌مقدس، فیلم‌تئاتر پاییز ۳ مهر و فیلم سینمایی شیار ۱۴۳ چهارم مهر ماه در سالن جلسات اداره ارشاد اسلامی شمیرانات نقد و بررسی می‌شود.»

بازگشایی موزه‌ها بعد از ۵ ماه

مجموعه فرهنگی، تاریخی سعدآباد و نیاوران و موزه‌هایش با رعایت پروتکل‌های بهداشتی و فاصله‌گذاری اجتماعی گشایش یافت.

براساس بخشنامه صادره از سوی اداره کل موزه‌های وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی به استناد وضعیت اعلامی از سوی وزارت بهداشت و درمان کشور مبنی بر قرار گرفتن تهران در موقعیت (رنگ‌بندی نارنجی) از ۲۷ شهریور ماه با رعایت تمامی ضوابط و پروتکل‌های بهداشتی و رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی بازگشایی شد.

ساعت بازدید از موزه‌های مجموعه‌های سعدآباد و نیاوران از ساعت ۹ تا۱۷ است. فروش بلیت تا ساعت ۱۵:۳۰ انجام می‌شود.

دعوت به برپایی نمایشگاه در گالری هنر

فرهنگسرای ارسباران از هنرمندان جوان برای برپایی نمایشگاه‌های هنری دعوت می‌کند. به گزارش خبرنگار همشهری محله، گالری هنر فرهنگسرای ارسباران با هدف پرداختن به جریان‌های مدرن و معاصر هنرهای تجسمی ایران در نظر دارد ضمن دعوت از هنرمندان شاخص برای برپایی نمایشگاه‌های تجسمی، هنرمندان جوان را شناسایی و زمینه را برای نمایش و ارائه آثارشان برای حمایت ازاستعدادهای هنری فراهم کند. همچنین در نظر دارد گردهمایی و رویدادهای هنری در قالب پرفورمنس، معرفی مقالات، برگزاری ورکشاپ‌های تخصصی و مباحث پژوهشی را با همکاری استادان پیشکسوت و متخصص حوزه هنر برگزار می‌کند. هنرمندان می‌توانند برای هماهنگی برگزاری نمایشگاه هنرهای تجسمی به‌صورت حضوری و مجازی (انفرادی و گروهی) و رویدادهای هنری با شماره ۲۲۸۸۶۹۱۱ تماس بگیرند.